Ազգ
Azg
armenian daily
23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2003 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 171 (2856)

Գրադարան

Գների նախընտրական աճ Ադրբեջանում

ԲԱՔՈՒ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջին ժամանակներս Ադրբեջանում դիտվում է պարենային ապրանքների գների նկատելի աճ: Նախնական հաշվարկներով, յուրաքանչյուր պարենային մթերք միջինը թանկացել է 100-ից մինչեւ 1500 մանաթով (1500 մանաթը՝ 0,3 ԱՄՆ դոլար): Ըստ որում գների աճը անդրադարձել է ինչպես տեղական, այնպես էլ ներմուծվող արտադրանքին: Թռչնի մսի եւ մակարոնեղենի գների աճը մասնագետները կապում են ցորենի եւ ալյուրի կրկնակի թանկացման հետ: Չի բացառվում, որ այդ աճը կշարունակվի հետագայում եւս: Պարենամթերքին զուգահեռ շարունակվում է նաեւ թեթեւ արդյունաբերության եւ պարֆյումերիայի հիմնականում ներմուծվող ապրանքների գնաճը: Ինչպես «Թուրան» գործակալությանը հայտնել է մի գործարար, նախագահական ընտրությունների նախաշեմին իշխանությունները իրենց ընտրարշավի ֆինանսավորման գործում ներգրավել են ինչպես պետպաշտոնյաների, այնպես էլ գործարարներին: Եթե նույնիսկ գործարարը չի վճարում անմիջականորեն այս կամ այն ընտրական ծախսերը, ամեն դեպքում նա ստիպված է վճարել պետծառայությունների աճած շորթումները: Համապատասխանաբար այդ ծախսերը անդրադառնում են արտադրանքի վերջնական գնի վրա:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ իշխանությունները հանձնեցին ադրբեջանցի գերուն

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 22-ին տեղական ժամանակով ժամը 16:25 ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի Աղդամի հատվածում ԼՂՀ իշխանությունները ադրբեջանական կողմին են հանձնել Ադրբեջանի քաղաքացի, Բարդայի շրջանի Ղազախլար գյուղի բնակիչ Ալսաֆ Աբդուլքերիմովին:

Ռազմագերիների եւ անհետ կորածների հարցերով ԼՂՀ պետական հանձնաժողովը հիշեցնում է, որ Ա. Աբդուլքերիմովը գերվել էր սեպտեմբերի 13-ին ԼՂՀ պաշտպանության բանակի զինծառայողների կողմից՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական սահմանի հյուսիսային հատվածի չկանխամտածված խախտման ժամանակ:

Կատարվածի մասին Ռազմագերիների եւ անհետ կորածների հարցերով ԼՂՀ պետական հանձնաժողովը իրազեկել է Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի եւ ԵԱՀԿ Ստեփանակերտում հավատարմագրված գրասենյակներին: Միջազգային եւ տեղական իրավապաշտպան կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին գերուն այցելելու անարգել իրավունք էր տրվել:

Ա. Աբդուլքերիմովի հանձնումը իրականացվել է ԼՂՀ իշխանությունների որոշմամբ եւ նրա միջազգային պարտավորությունների շրջանակում՝ Լեռնային Ղարաբաղում ԿԽՄԿ ներկայացուցչության աջակցությամբ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

«Ցանկանում ենք, որ յուրաքանչյուր սփյուռքահայ գործարար իր բիզնեսն ունենա Հայաստանում»

Ասաց նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երեկ Երեւանում բացվեց հայրենիք-սփյուռք առաջին տնտեսական համաժողովը: Համաժողովին մասնակցում էին Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի նախագահները, կառավարության ղեկավարներն ու անդամները, Հայաստանում հավատարմագրված դիվանագետներ, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, տեղի եւ սփյուռքի հայտնի գործարարներ, մտավորականներ:

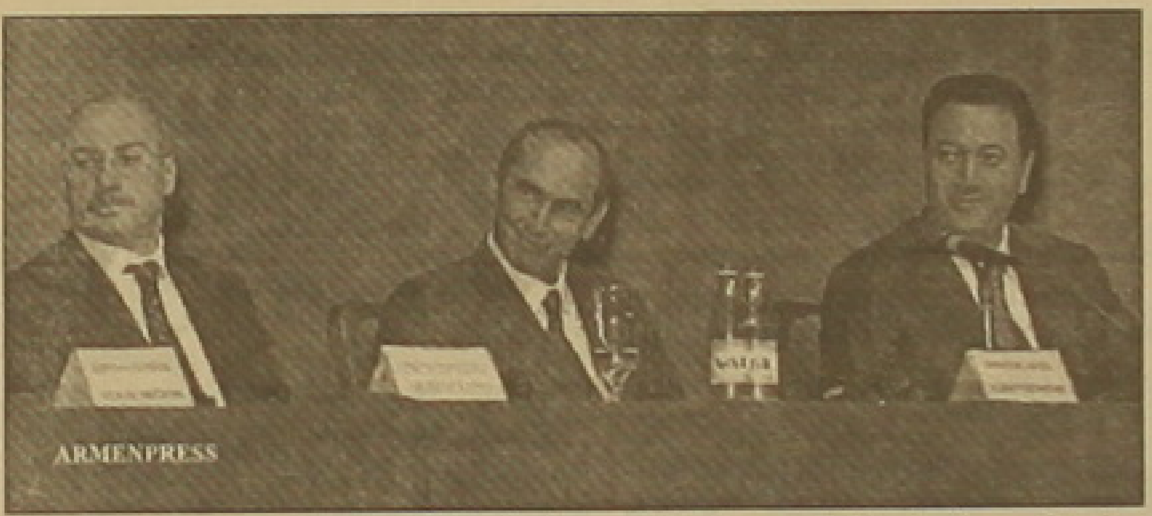

Համաժողովի մասնակիցներին ողջույնի խոսքով դիմեց Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նա նշեց, որ տնտեսական համաժողով հրավիրելու առաջարկները հնչել են Հայաստան-սփյուռք համաժողովների ժամանակ, ինչը հարաբերությունների զարգացման ճիշտ քայլերից մեկն է: Քանի որ համաժողովի նպատակը Հայաստանում բիզնեսի հնարավորությունների քննարկումն է, ապա, ըստ նախագահի, նախ պետք է գնահատենք երկրի ունեցած ռեսուրսները: Մեր հիմնական հարստությունը կրթված եւ ձեռներեց ժողովուրդն է: Բարեփոխումների նպատակն է այդ որակների զարգացման համար պայմաններ ստեղծելը: Դրա համար անհրաժեշտ է ակտիվ քաղաքականություն, բարեփոխումներն արագ շարունակել, պահպանել մրցակցային շուկան, սահմանափակել բյուրոկրատական միջամտությունները եւ այլն: Այս ամենի համար, Ռոբերտ Քոչարյանի համոզմամբ, հարկ է դրսեւորել քաղաքական կամք, որովհետեւ այլ ճանապարհ չունենք: Ներկայումս Հայաստանում ստեղծվել է բարենպաստ ներդրումային դաշտ: Մասնավոր հատվածն այսօր տալիս է համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) 80 տոկոսը, ինչը նախագահը համարեց մեր ամենամեծ նվաճումը:

Տես էջ 2

Լատվիան քվեարկել է Եվրամիության մեջ մտնելու օգտին

ՌԻԳԱ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լատվիայում ավարտվել է ձայների հաշվարկը բոլոր 1006 ընտրատեղամասերում: Շաբաթ օրը կայացած հանրաքվեի ժամանակ Եվրամիության մեջ երկրի մտնելու օգտին քվեարկել է երկրի քաղաքացիների 67,0 տոկոսը, «դեմ»՝ 32,3 տոկոսը: Ընտրողների ակտիվությունը կազմել է 72,53 տոկոս: Այն դեպքում, երբ Լատվիան ընդհանուր առմամբ քվեարկել է Եվրամիության մեջ մտնելու օգտին, երկրի ռուսախոս բնակչությունը չի պաշտպանել Եվրամիությանը միանալու գաղափարը:

Սկանդալ ամերիկյան բանակում

Կոլորադոյում գտնվող ամերիկյան օդային ուժերի ակադեմիայում անկախ հանձնաժողովի կողմից տարվող ստուգումների արդյունքում պարզվում է, որ այնտեղ ծառայող 551 կին զինծառայողներից 47-ը բռնաբարվել կամ բռնաբարության սպառնալիք են ստացել: Պարագան մեծ սկանդալ է առաջացրել ամերիկյան հանրության մեջ: Ոմանք արդեն հարցադրման են ենթարկում բանակում կանանց ծառայության մասին օրենքը: Ամերիկյան բանակի տարբեր զորատեսակներում ծառայում են հազարավոր կանայք: Քիչ չեն նրանք նույնիսկ Իրաքում գործող ամերիկյան զորքերի շարքում:

«Իզաբելը» 35 զոհ է խլել

Անցյալ շաբաթավերջին ամերիկյան Վերջինիա, Մերիլենդ, Հյուսիսային Կարոլին եւ Դելաուեր նահանգներում մոլեգնած «Իզաբել» ծովամրրիկի պատճառած վնասների հետեւանքներն արդեն հաշվարկված են: Բացի գյուղատնտեսությանը, արտադրությանը, տարբեր կառույցներին եւ ճանապարհներին հասցրած հսկայական վնասից, «Իզաբել» ռոմանտիկ անունով մրրիկն աղետի գոտի հայտարարված հիշյալ շրջաններում խլել է 35 զոհ: 2 միլիոն մարդ մնացել է առանց հոսանքի: Հատկապես քաղաքային շրջաններում նավթամթերքի եւ սննդի համար հերթ կանգնողների շարքերն այնքան երկար են, որ երբեմն 4 ժամ է տեւում մինչեւ տվյալ մթերքն ստանալը:

Նինո Բուրջանաձեն Ախալքալաքում

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ, 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, Ա-ԻՆՖՈ: Սեպտեմբերի 18-ի երեկոյան Ախալքալաքում էր գտնվում Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Նինո Բուրջանաձեն: Տիկին Բուրջանաձեի այցը հիմնականում նախընտրական էր, եւ նրա միակ հանդիպումը տեղի ունեցավ Ախալքալաքի շրջանային մշակույթի տանը՝ ընտրողների հետ: Հանդիպման ընթացքում խորհրդարանի նախագահը քննադատեց երկրի կառավարությանը եւ նախագահին՝ նշելով, որ նրանք անկարող են երկիրը դուրս բերել ճգնաժամային իրավիճակից: Փոխարենը նա խոստացավ, որ նոյեմբերի 2-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններում «Բուրջանաձե, ժողովրդավարներ» դաշինքի հաղթանակի դեպքում կկազմվի նոր կառավարություն, որը երկիրը կտանի զարգացման եւ բարգավաճման ուղիով:

Ֆրանսիան զորք չի ուղարկի Իրաք

Երեկ բացվեց ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովը, որին մասնակցելու համար երեկ սկսեցին Նյու Յորք ժամանել նաեւ մեծ երկրների ղեկավարները: Ժողովի քննարկման գլխավոր թեման՝ պայքարն է ահաբեկչության եւ ՁԻԱՀ-ի (ՍՊԻԴ) դեմ, որի մասին գիշերը ներածական խոսքով հանդես եկավ գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը: Այսուհանդերձ, ինչպես միշտ, գլխավոր իրադարձությունները ծավալվելու են ժողովի կուլիսներում, որտեղ նախատեսված են զանազան հանդիպումներ Մ. Նահանգների, Ֆրանսիայի, Ռուսաստանի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Գերմանիայի ղեկավարների միջեւ, գլխավորաբար քննարկելով իրաքյան հարցը:

Երեկ ժամանելով Նյու Յորք, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը հայտարարեց, թե իր երկիրը թեեւ չի խոչընդոտի Մ. Նահանգների կողմից ներկայացվելիք բանաձեւին, սակայն միաժամանակ չի աջակցի դրան: Այլ խոսքով, Ֆրանսիան մտադիր չէ զորք ուղարկելու Իրաք, քանի որ Մ. Նահանգները համաձայն չէ այդ երկրում ՄԱԿ-ին գերակա դերակատարություն տալուն եւ, հետեւաբար այնտեղ գտնվող ամերիկյան զորքը շարունակում է համարվել գրավման ուժ:

Ակնկալվում է, որ Ֆրանսիայի դիրքորոշմանը կմիանան նաեւ Գերմանիան եւ Ռուսաստանը:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ

Հայագիտական համաժողովի ավարտը նոր գաղափարների սկիզբ դրեց

Հայագիտական միջազգային համաժողովը շաբաթ օրվա եզրափակիչ նիստով ավարտեց 5-օրյա աշխատանքները: Ավարտ, որ սկիզբ դրեց դժվարին ու պատասխանատու գործի՝ հայագիտությունը մեր պետության ազգային քաղաքականության կարեւորագույն ուղղություններից մեկը դարձնելու նպատակով:

Համաժողովի մասնաճյուղերի ու կլոր սեղանների հանձնաժողովների նախագահները հանդես եկան ամփոփիչ զեկուցումներով:

Պատմության մասնաճյուղում լսված զեկուցումներն ամփոփեց ԳԱԱ փոխնախագահ Վլադիմիր Բարխուդարյանը: Նախ մատնանշելով, որ դրանց մեջ տեղ էին գտել նաեւ ոչ շատ որակյալ, առանձնակի նորություն չպարունակող զեկուցումներ, նա անդրադարձավ ամերիկյան պատմագրության վերաբերյալ Հայաստանում եղած քննադատական վերաբերմունքին, որն, ըստ նրա, հետեւանք է տեղեկատվության պակասի: Բոլոր վիճելի հարցերը պարզաբանելու անհրաժեշտությունից մղված պատմաբանները առաջիկայում առանձին քննարկումներ կանցկացնեն՝ իրենց տեսակետները մանրազնին քննության ենթարկելու համար:

Բանասիրության մասնաճյուղի աշխատանքների մասին խոսեց ԳԱԱ գրականության ինստիտուտի տնօրեն Ազատ Եղիազարյանը:

Տես էջ 3

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԵՆՔ

ՄԱԱ-ն ԱԺ-ին առաջարկում է ԶԼՄ օրենքի այլընտրանքային նախագիծ

Տարուց ավելի իրական ու երեւակայական փոփոխությունների ենթարկվող ԶԼՄ օրենքի նախագիծը, այնուամենայնիվ, իր հիմնական դրույթներով ու էությամբ մնում է վիճարկելի: Երեկ այն կրկին ներկայացվելու էր ԱԺ դատին, սակայն «Արդարություն» խմբակցության ներկայացուցիչները համառորեն պնդում էին քննարկումը կազմակերպել հաջորդ եռօրյայի ընթացքում: Բանն այն է, որ Մամուլի ազգային ակումբը ներկայացրել է օրենքի սեփական՝ այլընտրանքային նախագիծ եւ առաջարկում էր հաջորդ եռօրյայում համատեղ քննարկում կազմակերպել: Համառորեն դիմադրող ԱԺ նախագահի կարծիքով, սակայն, ՄԱԱ-ի այլընտրանքային նախագիծը շրջանառվող տարբերակ չէ, եւ որեւէ կարգի հետաձգումների կարիք չկա:

Հատկապես զրպարտության ու վիրավորանքի համար մամուլի ներկայացուցիչների համար նախատեսված քրեական պատասխանատվությունն իսկապես կարող է դառնալ մահակ՝ ճնշելու ազատ խոսքը, թացն ու չորը խառնելու համար: Այնպես որ, եւ պատգամավորների փոքրիկ կղզյակի, եւ լրագրողների մտավախությունը, թե արագընթաց քննարկումը կարող է հասցնել լրագրողական աշխարհի համար վտանգավոր նոր իրողությունների, միանգամայն բնական է:

Այնուամենայնիվ, զիջում չեղավ, եւ ԶԼՄ օրենքի նախագծի քննարկումը տեղափոխվեց այսօր:

Ամիսներ շարունակ հասարակական կրքեր բորբոքած այս հիմնախնդրի լուծման կերպը կդառնա լրագրողական աշխարհի հանդեպ մեր օրենսդիրների վերաբերմունքի (բարեհաճության կամ թշնամանքի) եւ ժողովրդավարության մասին նրանց պատկերացումների ուղղակի անդրադարձը:

Մամուլի ազգային ակումբը լրագրողներին կոչ է արել այսօր հավաքվել խորհրդարանի մուտքի մոտ եւ պատգամավորներին համոզել՝ չմասնակցելու ԶԼՄ օրենքի նախագծի առաջին ընթերցման քվեարկությանը: Այն պատճառաբանությամբ, որ նախագիծը եռօրյայի օրակարգ է մտել կանոնակարգային խախտումներով: Հիշեցնենք, որ ԶԼՄ օրենքի ընդունումը եվրոպական մեր պարտավորությունների մեջ է, եւ նախագծի ընդունման շտապողականությունն ակնհայտորեն նաեւ քաղաքական դրդապատճառներ ունի:

Կ. Գ.

Ավանդների վերադարձման օրենսդրական նախաձեռնությունը չի քննարկվի մինչեւ ժամանակավոր հանձնաժողովի աշխատանքների ավարտը

Ավանդների վերադարձման եւ մարման օրենսդրական նախաձեռնության հեղինակ Վիկտոր Դալլաքյանն ԱԺ նախագահին երկու գրավոր դիմում է հղել, որոնցում առաջարկում է իր նախագիծը մեծ օրակարգ մտցնել, բայց չքննարկել մինչեւ ավանդների վերադարձման ժամանակավոր հանձնաժողովի աշխատանքների ավարտը, այսինքն՝ մինչեւ ԱԺ համապատասխան դիրքորոշման պարզ լինելը: Երկրորդ գրությամբ նա առաջարկել է խնդրի քննարկումն ընդհանրապես հետաձգել մինչեւ մայիսի 1-ը:

PHOTOLURE

Իսկ եթե նախագիծը մեծ օրակարգ մտնի, դարձյալ շրջանառության մեջ չի դրվի, եթե հանձնաժողովը մինչ մայիս չավարտի իր ուսումնասիրությունները: Հայխնայբանկում ավանդադրված խնայողությունների վերականգնման եւ մարման օրենքի նախագիծն ԱԺ երրորդ գումարման երկրորդ նստաշրջանի օրակարգ ընդգրկելուն երեկվա նիստում կողմ քվեարկեց 67 պատգամավոր:

Նախորդ եռօրյայում, արտահայտելով «Արդարություն» խմբակցության դիրքորոշումը, Վ. Դալլաքյանը հայտարարեց, որ իրենք պատրաստ են միանալու ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու որոշման նախագծին, եթե ավանդների վերաբերյալ նախագիծը մտնի մեծ օրակարգ: Մեծ օրակարգում նախագիծն արդեն ընդգրկվեց, եւ ժամանակավոր հանձնաժողովի աշխատանքների ավարտից հետո ավանդների բռնկված խնդիրը ներկայացնող երկու կողմերը հանդես կգան համատեղ նախաձեռնությամբ:

Կ. Գ.

PANARMENIAN EXPO

Ցուցահանդեսին ներկայացված էին մի շարք նոր արտադրատեսակներ

Հայրենիք-սփյուռք տնտեսական համաժողովի շրջանակներում երեկ բացվեց Panarmenian EXPO-2003 ցուցահանդեսը, որտեղ ներկայացված էին ավելի քան 100 ընկերություններ Հայաստանից եւ Լեռնային Ղարաբաղից: Տաղավարներում ցուցադրվում էին մեր տնտեսության տարբեր ճյուղերի ապրանքները՝ սննդի արդյունաբերություն, թեթեւ արդյունաբերություն, կահույքի արտադրություն, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, ոսկերչություն եւ այլն: Իրենց արտադրանքի մասին որոշակի տեղեկություններ հայտնելու խնդրանքով դիմեցինք մի քանի ընկերությունների ներկայացուցիչների, որոնք առավելապես ներկայացնում էին նոր արտադրատեսակներ:

Գագիկ Հովհաննիսյան-*«Գահ-Գէտ» ՍՊԸ տնօրեն.*

– Զբաղվում ենք օզոնային տեխնոլոգիաներով: Արտադրում ենք օզոնային գեներատորներ եւ այդ տեխնոլոգիաների հիման վրա ածանցյալներ՝ օզոնացված կոսմետիկական յուղեր: Այդ յուղերն օգտագործվում են մազաթափության դեմ, մաշկի բարելավման համար: Նույն յուղերը պատրաստում ենք տնային կենդանիների համար:

Աշխեն Երեմյան-*«Կոսքեմիկլ» ընկերության տեխնոլոգ.*

– Արտադրում ենք առայժմ միայն ձեռքի օճառ՝ նարնջի, կիտրոնի եւ կանաչ խնձորի բուրմունքով: Օգտագործում ենք լավագույն հումքը՝ արմավի յուղ եւ արմավի միջուկի յուղ: Դա օճառին տալիս է բարձր որակ: Այսինքն՝ մենք օգտագործում ենք բուսական ճարպեր: Ապրանքը վաճառում ենք հիմնականում ներքին շուկայում: Պատվերներ կան նաեւ ԱՄՆ-ից, Իրանից, Ռուսաստանից:

Գագիկ Չեփեյան-*«Զովք» ձեռնարկության ներկայացուցիչ.*

– Արտադրում ենք մանգոյի, գուավայի, մասուրի, ծիրանի, դեղձի, պոմիդորի, խնձորի եւ նարնջի հյութեր: Նորույթը վերջին երկուսն են: Արտադրանքն սպառվում է ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ ԱՊՀ երկրներում, Իրանում: Մանգոյի եւ գուավայի հումքն ստանում ենք Հնդկաստանից:

Լեռնային Ղարաբաղը ներկայանում էր հիմնականում գյուղմթերքներով: Շուշիի ATME ընկերության արտադրած թեյերն արդեն հայտնի են Հայաստանում եւ արտերկրում: Դրանք տարբեր նշանակություն ունեն, նպաստում են ստամոքսի, սիրտ-անոթային հիվանդությունների բուժմանը, հանգստացնող են: Շաքարախտով հիվանդների համար նախատեսված թեյ կա: Ընկերության ներկայացուցիչը համոզմունք հայտնեց, որ տվյալ մարդու համար հարազատ բնաշխարհի դեղաբույսերն ավելի օգտակար են, քան այլ երկրներինը:

Լեռնային Ղարաբաղի Հադրութի շրջանում «Կլաս» ընկերությունն սպառողներին էր ներկայացրել բնական լեռնային մեղր: Ընկերության հիմնադիր **Արսեն Ավագյանը** նշում է, որ Ղարաբաղի մեղրի առավելությունն է, որ հավաքվում է բազմաթիվ ծաղկատեսակներից, ինչն էապես ազդում է նրա համային եւ որակական հատկանիշների վրա:

Արդեն հանրաճանաչ ընկերությունների ներկայացուցիչներին նույնպես խնդրեցինք ներկայացնել իրենց նոր արտադրատեսակները, մեր առաջին զրուցակիցը «Գրանդ հոլդինգի» ղեկավար **Հրանտ Վարդանյանն** էր:

- «Մասիս տոբակոյի» «սլիմ» տեսակի ծխախոտների արտադրությունը պայմանավորված էր պահանջարկի առկայությամբ: Այդ ծխախոտները մինչ այժմ ներմուծվում էին: Մենք արտադրելու ենք տարբեր չափերի «սլիմներ»: Կառուցվում է սիգարելլայի եւ սիգարի թողարկման համար նախատեսված արտադրամասը:

«Գրանդ քենդին» շուտով կարտադրի «Մարս» եւ «Սնիկերս» շոկոլադները: Այսինքն՝ արտադրության տեխնոլոգիան նույնն է, իսկ անվանումներն այլ՝ հայկական կլինեն:

«Գրանդ սանում» մեծ թափով Ռուսաստանի համար զինվորական լամպեր են արտադրվում: Հունաստանից նատրիումական, փողոցային լամպերի մեծ պատվեր ունենք:

Եկող տարվա վերջին կունենանք քարի արտադրանք: Արդեն քարհանք ենք ձեռք բերել: Մինչ այս տարեվերջ կբացվեն համատեղ ձեռնարկություններն Իրանում՝ Ջուլֆայում եւ Թավրիզում:

Մեր հաջորդ զրուցակիցը «Արզնի թռչնաբուծական-տավարաբուծական-խոզաբուծական» ընկերության նախագահի օգնական Կարեն Հարությունյանն էր: Նա առանձնացրեց ընկերության արտադրած այն ապրանքները, որոնք այլ ընկերություններ չեն արտադրում: Դրանք են կաթի սերը եւ քամած մածունը: Կարեն Հարությունյանը հայտնեց, որ երբ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի նախագահները ծանոթանում էին ընկերության տաղավարին, ինքն ասաց, որ այդ մթերքները նրանք տեսել են միայն Ստեփանակերտի շուկայում:

Ցուցահանդեսը կգործի նաեւ այսօր եւ վաղը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Ցանկանում ենք, որ յուրաքանչյուր սփյուռքահայ գործարար իր բիզնեսն ունենա Հայաստանում»

Սկիզբը՝ էջ 1

Ռոբերտ Քոչարյանը կարեւորեց Հայաստանի՝ աշխարհին ներկայանալի լինելը: Այդ հարցում իր դերը պետք է ունենա սփյուռքը, քանի որ իրենց բնակության երկրներում հայ գործարարները ճանաչված եւ հարգված են: Սփյուռքահայ գործարարները կարող են նպաստել նաեւ Հայաստանից արտահանման զարգացմանը, որովհետեւ խորհրդային տարիներին Հայաստանից արտահանումը կատարվում էր Մոսկվայի միջոցով եւ բոլոր կապերը նրա միջոցով էին հաստատվում:

«Մենք ցանկանում ենք, որ յուրաքանչյուր սփյուռքահայ գործարար իր բիզնեսն ունենա Հայաստանում», ընդգծեց նախագահը: Նա նշեց, որ երկու հոգեբանական խոչընդոտներ կան Հայաստանում ներդրումներ կատարելու համար: Առաջինը Հայաստանի զգացմունքային ընկալումն է որպես մարդասիրական օգնության առարկա, երբ սփյուռքահայերը չեն դիտարկում հայրենիքը որպես բիզնեսի աղբյուր: Բարեբախտաբար, այս խնդիրն աստիճանաբար հաղթահարվում է:

Մեկ այլ ծայրահեղություն է, երբ Հայաստանում ներդրումներ կատարելը համարում են հերոսություն եւ դրա համար արտոնություններ պահանջում: Այդ դեպքում նախագահը մասնանշում է, որ մեր օրենսդրությունն արդեն նախատեսում է նման արտոնություններ:

Ռոբերտ Քոչարյանն ընդունեց, որ կան խոչընդոտներ բիզնեսի համար, բայց կառավարությունը պատրաստ է դրանք անկեղծորեն քննարկել եւ վերացնել:

Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը երկրի տնտեսական վիճակը բնութագրեց որպես կայուն եւ կանխատեսելի: Նա թվարկեց նախորդ տարվա ընթացքում արձանագրված ցուցանիշները. ՀՆԱ աճ՝ 12,9 տոկոսով, ներդրումների աճ՝ 77 տոկոսով, արտահանման աճ՝ 46 տոկոսով, արդյունաբերության աճ՝ 27 տոկոսով: Վարչապետն ակնկալեց սփյուռքի գործարարների գործուն աջակցությունը Հայաստանի տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացմանը:

ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանն ընդգծեց բարենպաստ ներդրումային դաշտի առկայությունը Ղարաբաղում: Անցած երեք տարվա ընթացքում Ղարաբաղում 35 մլն դոլարի ներդրում է կատարվել, որոնց գերակշիռ մասը՝ սփյուռքի մեր գործարարները: Ներդրումների համար առաջնային ոլորտներ են էներգետիկան, խաղողագործությունը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, զբոսաշրջությունը:

ԼՂՀ վարչապետը հատուկ ուշադրություն հրավիրեց Շուշիի վերականգնմանը՝ որպես տարբերակ առաջարկելով տնտեսական ազատ գոտի դարձնելը: Անուշավան Դանիելյանն առաջարկեց հաջորդ տնտեսական համաժողովը գումարել Արցախում:

Հաջորդ ելույթը նախագահի տնտեսական հարցերով խորհրդական Վահրամ Ներսիսյանցինն էր, որն ավելի շատ դասախոսություն էր հիշեցնում տնտեսագիտության հիմունքների մասին:

Սփյուռքի գործարարներից ելույթներ ունեցան ադամանդագործական «Լոռի» ընկերության ղեկավար Հայկ Ասլանյանը (Բելգիա) եւ «Լեդա սիստեմսի» նախագահ Վահրամ Մուրադյանը: Առաջինը նախ ներկայացրեց իր գործունեությունը Հայաստանում: 1992 թ. Նոր Գեղիում հիմնադրվել է ադամանդագործական ձեռնարկություն 100 աշխատակիցներով: Այժմ արդեն այստեղ աշխատում են 400 մարդ, կառուցվում է արտադրամաս, որտեղ կաշխատեն եւս 150 մարդ: Այս ընթացքում կատարված ներդրումները կազմել են 4 մլն դոլար: Ընկերության արտադրանքն արդեն ճանաչված է ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի շուկաներում:

Հայկ Ասլանյանն առաջարկեց, որ հայ գործարարները ստեղծեն բաժնետիրական ընկերություններ՝ Հայաստան կենտրոնով եւ միջազգային հայկական բանկ՝ դարձյալ Հայաստան կենտրոնով:

Վահրամ Մուրադյանը կարեւորեց Հայաստանի արտադրանք թողարկող երկիր լինելը, որը նշանակում է, որ այն շատ ավելի անկախ կլինի, քան ցանկացած ծառայություններ մատուցելու դեպքում:

Այս ելույթից հետո համաժողովը նախագահող առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարեն Ճշմարիտյանը հայտարարեց ընդմիջում, որի ընթացքում մասնակիցները ծանոթացան մարզահամերգային համալիրի հարեւան դահլիճում բացված հայկական ապրանքների ցուցահանդեսին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

"AZG" DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Ներկայացվեցին «Մատենագիրք հայոց» մատենաշարի առաջին 2 հատորները (Ե դար)

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում սեպտեմբերի 20-ին տեղի ունեցավ շնորհանդես՝ ներկայացվեցին «Մատենագիրք հայոց» մատենաշարի առաջին երկու հատորները, որոնք ընդգրկում են ամբողջ 5-րդ դարը։ Հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակին նվիրված այս մատենաշարը բաղկացած է լինելու 20 հատորից, ներառելով 5-րդ դարից մինչեւ 18-րդ դարը եւ ընդգրկելով այդ ժամանակահատվածում ստեղծված մեր ամբողջ մատենագրությունը։

Մատենաշարի առաջին հատորի գեղաշուք երկու գրքերը ներկայացնում են հայոց 5-րդ դարը՝ Գր. Լուսավորչի, Սահակ Պարթեւի, Կորյունի, Փավստոս Բուզանդի, Եզնիկ Կողբացու, Եղիշեի, Գյուտ Արահեզացու, Մամբրե Վերծանողի, Անանիա Թարգմանչի, Մանդակունու, Ագաթանգեղոսի, Մ. Խորենացու, Ղազար Փարպեցու ժառանգությունը, հայաստանյան լավագույն հայագետների գիտական աշխատանքների ամփոփմամբ։ Անտիպ ձեռագրերից հատորում զետեղված է Եղիշեի «Արարածոց մեկնությունը»։ Հատորի մասին հանգամանալի տեղեկություններ ներկայացնելով՝ գիտխորհրդի ղեկավար Մերուժան Կարապետյանը (որի գլխավորած ստեղծագործական խմբին ՀՀ նախագահը դեռեւս նախանցյալ տարի հատուկ պարգեւի արժանացրեց) ընդգծեց, որ առաջին անգամ հայոց ոսկեդարյան գրականությունը ներկայացված է մեկ միասնական համակարգով եւ համարակալված նախադասություններով. սուրբգրային, տեղանունների, անձնանունների ինդեքսներով, առաջին անգամ այսպիսի հրատարակությունն ուղեկցվում է լազերային սեղմ սկավառակով։ Համաբարբառը եւս տեղակայված է լազերային սկավառակի վրա։ Մ. Կարապետյանը տեղեկացրեց, որ մատենաշարի ավարտին նախատեսված է առանձին հատորով ինդեքսների համաբարբառը։

Առաջընթաց այս քայլը՝ համակարգչային տեխնոլոգիաների օգնությամբ, ամենատարբեր առումներով (նաեւ ժամանակի խնայողությամբ) անպայմանորեն կդյուրացնի հայագետների աշխատանքը բնագրագիտության, տեքստաբանության ոլորտում, որին կնպաստեն մասնագիտական ծանոթագրությունները, առաջաբանները, տեղանունների, տոհմանունների, անձնանունների ընդարձակ ցանկերը։

Գիրքը հրատարակվել է 1000 օրինակ տպաքանակով, Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության տպարանում։ Հրատարակությունն իրականացրել է հայաստանյան գիտաշխատողների որակավոր գիտխորհուրդը, Կիլիկիո կաթողիկոսության բարոյական քաջալերանքով եւ հրատարակչական օժանդակությամբ, Գ. Գյուլբենկյան հիմնարկության հայկական բաժանմունքի ղեկավարության մտահղացմամբ եւ նյութական աջակցությամբ։

Շնորհանդեսին մասնակցելու համար 2 օրով Հայաստան էր եկել Բեյրութի ՀԲԸՄ-ի Հովակիմյան-Մանուկյան վարժարանի տնօրեն, Գ. Գյուլբենկյան հիմնարկության հայկական բաժանմունքի գործադիր տնօրեն Զավեն Եկավյանի անձնական ներկայացուցիչ Ժիրայր Դանիելյանը։ Միջոցառման ավարտին կարճ հարցազրույց ունեցանք նրա հետ։

– Պրն Դանիելյան, այսօրվա միջոցառումը, որն անմիջականորեն վերաբերում է հայագիտությանը, դուրս է Հայագիտական միջազգային համաժողովի շրջանակներից։ Արդյոք այս առանձնացումը կամ հենց ա՛յս օրերին կայացնելը ինչ-որ կերպ հակադրվելու միտո՞ւմ է ենթադրում։

– Ես անձնապես հրավիրված էի նաեւ հայագետներու համաժողովին, սակայն բազմազբաղվածության պատճառով չկարողացա ներկա գտնվիլ։ Եվ քանի որ այս միջոցառումը (գրքի շնորհանդեսը) շաբաթվա վերջին զուգադիպեցավ, 2 օրով եկա՝ մասնակցությունս բերելու։ Չեմ խորհիր, որ հատուկ կերպով զիրար հակասող, իրարու հակադրվող երեւույթներ են ասոնք։ Կկարծեմ, որ ամբողջացնող, զիրար լրացնող միջոցառումներ են եւ պետք չէ անպայման բացասական մոտեցում ցուցաբերել եւ ինչ-որ բան փնտրել։ Ընդհակառակը, թեեւ զուգադիպեցավ համաժողովի օրերուն, որպեսզի նաեւ մասնակից հայագետներու ներկայությունն ապահովե։ Ես ուրախ էի այս դահլիճին մեջ տեսնելու համաժողովին մասնակից ինծի ծանոթ շատ հայագետներու։ Հոս բնավ հակասություն չկա, համատեղում կա, որովհետեւ մշակույթը կմեկտեղե եւ պետք է մեկտեղե։ Գաղափարախոսական, քաղաքական նկրտումներ կբաժնեն թերեւս։ Կուսակցական մշակույթ կրնա՞ս պատկերացնել։

– Պրն Դանիելյան, ինչպես եք գնահատում «Մատենագիրք հայոց» մատենաշարի գաղափարը եւ այն ի՞նչ կարող է տալ մեր ժամանակակցին։

- Փայլուն ձեռնարկ է եւ իրագործումը շատ գեղեցիկ է, փառավոր, շքեղ։ Անոնք, որ այս հատորներն իրենց տրամադրության տակ կունենան եւ կշոշափեն էջ առ էջ, իրապես կհամոզվին, որ բացառիկ իրագործում մըն է։ Հիմա գրաբարն ամենուն մատչելի լեզու մը չէ, բայց մյուս կողմեն ալ պիտի չմոռնանք, որ Ե դարուն ստեղծված այս գեղեցիկ ավանդությունը, թերեւս ինչ-որ տեղ «փոշիներու տակ մնացած էր»։ Այս առումով հինեն եկող ավանդությունները համատեղ ներկայացնել, գեղեցիկ կերպով մատուցել հայ գիտնականին, հայ ուսանողին, զանոնք կմղե հիմնավորապես հաստատելու իրենց համոզումը՝ վերադարձը դեպի արմատները կկարողանան քիչ մը ավելի հուսալի հիմքերու վրա դնել։

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՏՈՆ

Էրեբունի-Երեւան տոնակատարության գլխավոր դերակատարը լինելու է շարքային երեւանցին

Երեք օր շարունակ մայրաքաղաքը կշնչի իր պատմությանն ու կերպարին նվիրված փողհարումների ծնծղաների տակ։ 40 անվանի գեղանկարիչներն ու լուսանկարիչները կներկայացնեն բացառապես Երեւանին նվիրված իրենց ստեղծագործությունները։ Կինոթատրոններում, ռադիոյով ու հեռուստատեսությամբ կցուցադրվեն ու կհեռարձակվեն Երեւանին նվիրված ֆիլմեր ու հաղորդումներ։ Հոկտեմբերի 10-12-ը կայանալիք «Էրեբունի-Երեւան» ամենամյա տոնակատարությանը հյուրերի մեծ հոսք է սպասվում ողջ աշխարհից։ Համենայն դեպս, այդ գործին է լծվել զբոսաշրջության զարգացման գործակալությունը, որ միջոցառման սցենարի հարյուրավոր օրինակներն այս պահին ցրում է աշխարհի տարբեր անկյուններ։ Ակնկալվում է, որ կառավարական պատվիրակության հետ մշակութային գործիչների խումբ կժամանի Մոսկվայից, զբոսաշրջիկներ կգան նաեւ Երեւանի քույր քաղաքներից։ Այս մասին երեկ լրագրողներին հայտնեց քաղաքապետարանի աշխատակազմի մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի վարչության պետ Արման Սահակյանը։

Իսկ միջոցառումների ցանկը իսկապես պատկառելի է։ Վարչության պետի բնորոշմամբ, մանկապարտեզներից ու դպրոցներից սկսած մինչեւ վերին կառույցները զբաղված են լինելու տոնական միջոցառումներով։ Հիմնականը, որ նախատեսել են այս տարվա տոնակատարության սցենարիստները, շարքային երեւանցուն դրանց ակտիվ մասնակից դարձնելն է։ Եվ ծաղկի տոնին, եւ լուսանկարների ցուցահանդեսին, եւ Երեւանին նվիրված երգերի կատարումներին կմասնակցեն նաեւ սիրող ծաղկաբույծները, լուսանկարիչներն ու երգիչները։

Անկախության օրն ավարտվեց Հանրապետության հրապարակի վերակառուցումը։

Անկախության տարեդարձին նվիրված միջոցառումների ամենախանդավառ դերակատարների մեջ էին մեծահասակները։ Սպասվում է, որ այս անգամ էլ նրանք հատկապես սպորտային միջոցառումների գլխավոր մասնակիցը կլինեն։ Իսկ ծերանոցներում հայտնված նրանց ոչ բախտակից տարեցներին պատսպարանները կպատվեն իրենց այցելությամբ, եւ կիսալքված ծերերը տոնից տոն համեղ ուտեստներ ճաշակելու եւ մի փոքր ուրախանալու հնարավորություն կստանան։

Կ. Դ.

Հայագիտական համաժողովի ավարտը նոր գաղափարների սկիզբ դրեց

Սկիզբը՝ էջ 1

Նա ուրախությամբ արձանագրեց, որ զեկուցումների մեջ մեծ տեղ են գրավել սփյուռքահայ գրականությանը նվիրվածները։ Բուռն բանավեճի նյութ են դարձել հայոց լեզվի 2 ճյուղերի՝ արեւմտահայերենի ու արեւելահայերենի հարաբերության, ինչպես նաեւ ուղղագրությունների խնդիրները։ Առաջ է քաշվել 2 տեսակետ. ըստ առաջինի խնդիրը համակողմանի քննարկման դնելու համար անհրաժեշտ է հատուկ համաժողով հրավիրել, ըստ երկրորդի՝ ուղղագրության խնդիրը առժամանակ սառեցնել, խուսափել դրա անհարկի սրումից, թույլ տալով, որ ժամանակն ինքը թելադրի բնականոն լուծումները։

Մատենադարանի տնօրեն Սեն Արեւշատյանը մշակույթի մասնաճյուղի աշխատանքներն ամփոփելիս անհրաժեշտ համարեց ընդգծել համաժողովի բովանդակային կողմը, որ միտված էր ներկայացնելու հայագիտության արդի վիճակն ու ուրվագծելու առաջիկա խնդիրները։ Այդ իմաստով հետաքրքրական շատ ելույթների շարքում նա առանձնացրեց հայ երաժշտագիտության, ճարտարապետության, փիլիսոփայական մտքի նոր նվաճումները փաստող ելույթները։ Պետական հովանավորության կարոտ այս բնագավառի մտահոգիչ խնդիրներից մեկը նա համարեց երիտասարդ կադրերի ներհոսքի պակասը, որը լուրջ կորուստների կհանգեցնի առաջիկայում։ Իբրեւ ցավալի իրողություն նա նշեց նախորդ դարասկզբի համեմատությամբ հայ եկեղեցական միաբանություններում վերջին տարիներին նկատվող գիտական մտքի շոշափելի նահանջը, երիտասարդ վարդապետ գիտնականների զգալի պակասը։ Պրն Արեւշատյանը կարեւորեց նաեւ մասնագիտական նեղ կոնֆերանսների հաճախակի կազմակերպումը, հայագիտական ուսումնասիրությունների համար մրցանակներ սահմանելը, բոլոր հայագետներին տեղեկատվությամբ ապահովելը եւ այլն։

«Եկեղեցին եւ հայագիտությունը» մասնաճյուղի աշխատանքների մասին հակիրճ խոսեց Շահե արք. Աճեմյանը։ Նախապես հայտնելով, որ Հայ եկեղեցին առաջին անգամ էր ընդգրկված հայագիտական համաժողովում, նա շեշտեց, որ առավել արժեքավոր ուսումնասիրությունների հեղինակները գերմանացիներն էին ու մեկ վրացուհի, որոնց սահուն հայերենն անկեղծորեն հիացրեց բոլորին։

Մասնաճյուղերի նախագահներից հետո ելույթ ունեցան կլոր սեղանների ղեկավարները՝ ԳԱԱ արեւելագիտության ինստիտուտի տնօրեն Նիկոլայ Հովհաննիսյանը («Հայաստանը տարածաշրջանային զարգացումների համակարգում»), ԳԱԱ անդամ Պողոս Լեւոն Զեքիյանը (Իտալիա) («Հայկական ինքնության խնդիրը եւ հայապահպան գործունեությունը սփյուռքում») եւ «Կրթական բարեփոխումների կենտրոնի» տնօրեն Վիկտոր Մարտիրոսյանը («Կրթության հիմնախնդիրները սփյուռքում եւ Հայաստանում»)։

Պրն Հովհաննիսյանի ելույթը լսվեց առանձնակի ուշադրությամբ, քանզի հագեցած էր արդիական շեշտադրումներով ու համարձակ քննադատությամբ։ Հայագիտությունը, նրա տեսակետով, անկախությունից հետո ձեռք է բերում ավելի կիրառական նշանակություն՝ չափազանց կարեւոր հանրապետության ներքին զարգացման, արտաքին քաղաքականության եւ այլ ոլորտների համար։

Ցավոք, մեր պետությունը դեռեւս ամենայն հոգածությամբ չի մոտենում գիտությանը, բավականին թույլ է կապը պետության ու գիտության միջեւ։ Պետական ուշադրությունը հիմնականում սահմանափակվում է համաժողովների փակման ու բացման նիստերին ներկա գտնվելով, այլ ոչ անմիջական ու ազատ հանդիպումներով ու զրույցներով։ Նա նկատեց, որ համաժողովի ողջ ընթացքում հեռուստատեսությամբ չհնչեց պետության դիրքորոշումը, հայտնի չդարձավ պետական այս կամ այն գործչի հստակ մոտեցումը։

Համաժողովի ընդունած բանաձեւն ընթերցեց պրն Բարխուդարյանը։ Այստեղ, որոշվեց հայագիտական համաժողովը դարձնել ավանդական՝ 3 տարին մեկ պարբերականությամբ, ստեղծել հայագիտական միջազգային կենտրոն՝ իր մասնաճյուղերով, հիմնադրել հայագետների համաշխարհային ընկերակցություն, սփյուռքի եւ հայաստանյան գործարարների օգնությամբ ստեղծել «Հայագիտության զարգացման հիմնադրամ», լույս ընծայել հայագիտական պարբերական։ Դրանք իրականացնելու համար կազմել հանձնախումբ ու կազմկոմիտե, ընդգրկելով ԳԱԱ նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանին, ԵՊՀ ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսյանին, ԿԳ նախարար Սերգո Երիցյանին եւ այլոց։

Պրն Երիցյանը նույնպես հանդես եկավ կարճ ելույթով, խոստանալով ուշադրության կենտրոնում պահել սփյուռքի կրթական օջախների հիմնախնդիրները, հայապահպանության խնդիրները։

Եվ այսպես, աշխարհի 25 երկրներից համաժողովին մասնակցեցին 88 հայագետներ, իսկ ընդհանուր թվով՝ ներկա եղան 400 հայագետներ։

Ավարտվեց եւս մեկ ազգային հավաք, վերստին ընդգծելով մեր ազգային բնավորության ամենաբնորոշ գծերից մեկը։ Անհրաժեշտության դեպքում գիտենք արագորեն համախմբվել ու բռունցք դառնալ, բարձր ու վեհ գաղափարներ արտահայտել, ու գիտենք նաեւ նույնքան արագորեն անջատվել, գործել մեկուսի, քանզի մեր մեջ ցավալիորեն ուժեղ է սեփական անձի գերագնահատումն ու միմյանց մտավոր կարողությունների անտեսումն ու արհամարհումը։

Ահա թե ինչու ազգային ամեն մի հավաք սկսում ենք արժեւորել ոչ սկզբնապես հնչած խոստումներով, այլ վերջնական արդյունքներով։

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ավարտվեց եգիպտահայ ազգային վարժարանների հավաքը Երեւանում

«Ազգի» ընթերցողներին ծանոթացրել ենք հավաքի աշխատանքներին։ Այժմ էլ տեղեկացնենք հրաժեշտի օրը տեղի ունեցած կարեւոր հանդիպումների ու միջոցառումների մասին։ Կիրակի օրը 500 եգիպտահայերին առաջնորդարանում ընդունեց ու հայրապետական օրհնանք մաղթեց Գարեգին Բ Ամենայն հայոց հայրապետը եւ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնում հավաքի առիթով մատուցեց պատարագ։

Եգիպտահայերը կրկին եղան Ծիծեռնակաբերդում եւ Ցեղասպանության թանգարանին հարող պուրակում տնկեցին երկու մշտադալար եղեւնիներ՝ եգիպտահայ վարժարանների համաշխարհային հավաքի մասնակիցների եւ Մոնրեալի (Կանադա) եգիպտահայերի ընկերակցության կողմից, որպես հարգանքի տուրք 1915 թ. եղեռնի անմեղ զոհերի հիշատակին։

Նրանք Օշականում ծաղկեպսակ դրեցին եւ ծնկի եկան Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանի առջեւ ու հավաքվեցին հրաժեշտի ճաշկերույթի։ Ամփոփելով հավաքի արդյունքները, Գլածորի միջնակարգ դպրոցի վերանորոգման առիթով ջերմ ու շնորհակալական խոսքեր ասաց եգիպտահայ վարժարանների համաշխարհային հավաքի պատասխանատու, ղեկավար Վարդգես Հակոբյանը եւ նշեց, որ տեղում կազմակերպված հանգանակության ժամանակ մոտ 10 հազար ԱՄՆ դոլար հավաքվեց դպրոցի մնացյալ սրահների վերանորոգման համար։

ՄԱՐԻՆԵՍԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը պետք է սկսել համապարփակ փաստաթղթի մշակմամբ»

Հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման վերաբերյալ մեր երկրում ամենատարբեր մակարդակներով արվող հայտարարությունների տարբերականությունը եւ միանշանակությունը խնդրին մակերեսային մոտեցում ցուցաբերելու տպավորություն են թողնում: Խնդրի վերաբերյալ «Ազգին» իր մեկնաբանություններն է ներկայացնում փորձառու պետական գործիչ, երկար տարիներ Խորհրդային Հայաստանի նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալի պաշտոնը զբաղեցրած Ալեքսան Կիրակոսյանը:

– Պարոն Կիրակոսյան, ի՞նչ տեսակետ ունեք հայ-թուրքական սահմանի բացման խնդրի վերաբերյալ, որն այսօր այնքան շահարկվում է երկրում ամենատարբեր մակարդակներով:

– Առաջին հայացքից թվում է, թե որեւէ արտառոց բան չկա երկաթուղու բացման մեջ: Թվում է, թե երկաթուղին է, թող աշխատի, առեւտրաշրջանառություն, տրանսկոնտինենտալ կապ ապահովի: Բայց խնդիրն այնքան էլ պարզ չէ: Կան բազում հարցականներ: Այդ երկաթուղու բացումը Թուրքիայի՞ ցանկությունն է, թե՞ խնդիրը հրապարակի վրա է պահվում ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի ճնշման տակ: Կարծում եմ, Թուրքիայի իշխանությունները եւ հասարակությունը պատրաստ չեն դրան, քանի որ եթե Թուրքիան վերացնի Հայաստանի շրջափակումը, կնշանակի Ադրբեջանը եւս պիտի վերացնի: Իսկ ԱՄՆ-ին եւ Եվրոպային սահմանի բացումը հնարավորություն կտա սահմանափակել Իրանի եւ հատկապես Ռուսաստանի ավանդական ազդեցությունը իրենց համար ռազմավարական մեծ նշանակություն ունեցող այս տարածաշրջանում: Սա մի կողմից: Մյուս կողմից՝ հենց Թուրքիայի առումով մի շարք խնդիրներ պիտի դիտարկել Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի կողմից երկաթուղային ճանապարհը բացելու դեպքում: Դրա համար միանշանակորեն այն կարծիքին եմ, որ սահմանի բացման հարցը պիտի լուծվի հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ամբողջական համատեքստում: Այլապես, մեր կապի եւ տրանսպորտի նախարարը հայտարարում է, թե մեր կողմից ճանապարհը պատրաստ է ու սպասում է բացվելուն:

Հետաքրքրական է, ի՞նչ ենք շահելու դրանից: Ի՞նչ են շահելու մեր գործարարները, որոնք կողմնակից են այդ ճանապարհի բացմանը, ի՞նչ ենք բերելու: Տեխնոլոգիանե՞ր: Թուրքիան դրանք չունի: Էժանագին ապրանքնե՞ր, դրանք այսօր էլ գալիս են Վրաստանի միջոցով:

Ի դեպ, Թուրքիայի հետ ակտիվ առեւտրատնտեսական հարաբերություններն ինչպե՞ս են անդրադառնում Վրաստանի վրա՝ դիվանագիտական հարաբերությունների առկայության պայմաններում: Մենք պիտի քննենք այդ ճանապարհի բացման իրական նպատակները եւ, կրկնում եմ, այդ հարցը պիտի դիտարկենք հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ընդհանրական պատկերի մեջ:

– Այսինքն, հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման գործընթաց սկսելու դեպքում չպիտի՞ սկսել սահմանի բացումից:

– Հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման մասին խոսելիս նախ պիտի ստեղծել համապարփակ մի փաստաթուղթ, որտեղ իրենց արտացոլումը կգտնեն եւ անկեղծորեն ու բացահայտ կքննարկվեն երկու պետություններին հուզող հարցերը: Եթե նման փաստաթուղթ ստեղծվի, ինչը դժվարին խնդիր է, այն պիտի պարունակի նաեւ երաշխավոր պետությունների՝ Ռուսաստանի, Իրանի, ԱՄՆ-ի, եվրոպական առաջավոր երկրների ստորագրությունները: Այսօր ի՞նչ փաստաթղթեր կան, որոնք կարգավորում են աշխարհաքաղաքական, տարածաշրջանային, տեղայնական հակամարտությունները: Այդպիսիք չկան:

Միջազգային բոլոր պայմանագրերը, որոնք կարգավորում էին այդ հարցերը՝ Լոզանի, Յալթայի եւ այլ փաստաթղթեր, այսօր պատմության աղբանոցում են: Նշված իրավասությունների սահմանում գոյություն ունի ՄԱԿ-ը, սակայն ԱՄՆ-ը, նրա պահպանման ծախսերը հոգացող ամենամեծ դոնոր պետություններից մեկը լինելով, հաշվի չի նստում նույնիսկ վերջինիս Անվտանգության խորհրդի հետ: Իսկ այսօրվա Թուրքիան, ինձ համար առնվազն անկանխատեսելի է: Այսօր Թուրքիայում իշխանության են եկել իսլամիստական ուժերը: Նրանք չեն մոռանում, որ խալիֆաթի երկիրն են եղել, պանիսլամիզմի գաղափարները նրանց հանգիստ չեն տալիս: Թուրքիայում կան նաեւ ուժեր, որոնք գտնում են, որ պիտի հավատարիմ մնալ Աթաթուրքի գաղափարներին եւ տեղավորվել Թուրքիայի եղած սահմանների մեջ: Սրան զուգահեռ, տեսակետներ են հնչում, այդ թվում՝ բարձրաստիճան քաղաքական շրջանակների կողմից, որ Աթաթուրքի գաղափարները հնացել են արդեն:

Թուրքիայում կան զինվորական իշխանություններ: Ըստ այդ երկրի սահմանադրության, թուրքական բանակը ցանկացած պահի կարող է միջամտել երկրի գործերին: Այսինքն, ցանկության դեպքում որեւէ քաղաքական ուժի կարող է դուրս մղել ասպարեզից: Ոչ հեռու անցյալում նման դեպքեր եղան: Էնվեր փաշայի դիակը, որին ժամանակին դատավճիռ էր ներկայացվել հենց թուրքական դատարանի կողմից, երկու տարի առաջ թուրքական իշխանությունները տեղափոխեցին եւ վերաթաղեցին իրենց ազգային պանթեոնում՝ որպես ազգային հերոսի: Այսպիսով, մենք ունենք մի քանի Թուրքիա: Նախ Թուրքիա՝ ԱՄՆ-ի, Եվրոպայի համար եւ Թուրքիա՝ ներսից, որը դարձյալ շատ տարբեր է: Եվ մենք իրավունք չունենք թերագնահատելու այդ երկիրը, քանի որ բավականին հզոր է, առաջին հերթին ռազմական տեսանկյունից, ԱՄՆ-ը նրան դարձրեց հզոր պետություն:

Այնպես որ պիտի պարզել, թե Թուրքիայի այսօրվա սերունդը մոռացությա՞ն է տվել պատմությունը: Ոչ: Նրանք այսօր էլ Հայաստանի հանդեպ ատելություն ունեն, ցավոք: Եվ նրանց լրատվամիջոցները, ի տարբերություն մեր ԶԼՄ-ների, պաշտպանում են պետական քաղաքականությունը: Ի դեմս հայերի եւ Հայաստանի, թուրքերը տեսնում են պատնեշ՝ իրենց քաղաքական նպատակներն իրագործելու ճանապարհին: Կորցնելով իրենց տիրապետությունը արաբական, աֆրիկյան, բալկանյան երկրներում, պանթուրքիզմի գաղափարները նրանք կենտրոնացրին այս տարածաշրջանի վրա: Մենք պիտի վերհիշենք պատմության էջերը: Մեր սխալներն այսօրվանից չեն գալիս, այլ դեռ Բեռլինի կոնֆերանսից, երբ առաջ եկավ «հայկական հարց» հասկացությունը: Երբ այդ կոնֆերանսում Ռուսաստանի արտգործնախարարը ԱՄՆ-ի արտաքին գերատեսչության ղեկավարի հետ զրույցում բարձրացրեց Թուրքիայի կողմից Հայաստանի գրավյալ տարածքները վերադարձնելու հարցը, վերջինս պատասխանեց, թե իրենք պատկերացում չունեն այդ խնդրի վերաբերյալ: Իսկ Լոզանի պայմանագիրը մեր գերեզմանափորը եղավ: Գալով Կարիբյան ճգնաժամին, այդ ժամանակ էլ որոշված էր, որ ԽՍՀՄ-ի հրթիռները Կուբայից դուրս բերելու դիմաց ԱՄՆ-ը Թուրքիայից պիտի դուրս բերեր իր ռազմական բազաները: Այս խճճված հարցերը այսօր էլ հրապարակի վրա են եւ քննարկում են պահանջում:

Ինձ զարմացնում է Ռուսաստանի դիրքորոշումը: Ռուսաստանը պիտի հաշվի առնի, որ Թուրքիան չեչենական պատերազմի գեներատորն է, եւ որ Թուրքիայի բարձրաստիճան զինվորականության մեջ մեծ թիվ են կազմում չեչենական ու չերքեզական ծագում ունեցող անձինք: Իսկ մեզ առաջին հերթին անհրաժեշտ է բացել Վրաստանի ճանապարհը: Եթե Ռուսաստանը կամենա, Վրաստանը կբացի այն: Ռուսաստանը չպիտի սիրաշահի Թուրքիային եւ պիտի հասկանա, որ Թուրքիան երբեք չի մոռանա, որ Ռուսաստանն առաջին պետությունն էր, որ կոտրեց Օսմանյան կայսրության ողնաշարը: Այնպես որ Թուրքիան չի մոռանում պատմությունը: Ինչո՞ւ է Թուրքիան որդեգրել միակողմանի դիրքորոշում Լեռնային Ղարաբաղի հարցում: Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի վարչապետների վերջին համատեղ մամլո ասուլիսի ժամանակ թուրք պաշտոնյան հերթական անգամ հայտարարեց, որ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման համար նախ պիտի լուծել ԼՂ խնդիրը: Թուրքիան իրավունք չունի որեւէ նախապայման, այդ թվում նաեւ ԼՂ վերաբերյալ, առաջ քաշելու, բավակա՛ն է: Ցավոք, Հայաստանում էլ այսօր կան ուժեր, որոնք անխոհեմ, չմտածված, երբեմն՝ բռի կերպով իրենք էլ շահարկում են ԼՂՀ հարցը՝ առանց հասկանալու, որ Ղարաբաղի կորուստը կլինի վերջին զանգը Հայաստանի համար, կդառնա մեծ ողբերգություն. ավելին չեմ ուզում ասել: Եվ լավ կլինի, որ այդ անձինք չափավորեն իրենց:

Լեռնային Ղարաբաղը մեր միջնաբերդն է, վերջին ժամանակների մեր պատմության ամենափայլուն էջը: Եվ խորհուրդ կտայի հանգիստ թողնել այդ թեման: Թեթեւաբարո հայտարարություններ անելու փոխարեն մենք պիտի լավ վերլուծենք աշխարհաքաղաքական այսօրվա իրավիճակը, զգաստ լինենք: Մենք չենք հասկանում, թե ինչի մասին է խոսքը: Մենք պիտի զորանանք, ուժեղացնենք մեր քաղաքական աշխատանքները, զորացնենք նաեւ մեր սփյուռքը եւ նրա ուժերն էլ միավորենք մեր խնդիրների լուծման համար:

Այո, ճանապարհները կարելի է բացել: Ի վերջո մենք հարեւաններ ենք, եւ դա անշրջելի փաստ է: Բայց կարելի է դրանք բացել միայն այն ժամանակ, երբ կստեղծենք համապարփակ փաստաթուղթ՝ լուծելով բոլոր կնճռոտված հարցերը, մասնավորապես Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդիրը, երբ կհաստատենք դիվանագիտական հարաբերություններ: Պիտի հիշել, որ թուրքերը լավ դիվանագետներ են, որ նրանք Գեբելսից առաջ գիտեին այն միտքը, թե «որպեսզի քեզ հավատան, պիտի ստես մշտապես եւ անամոթաբար»:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԳՈՐԻՍ

Անհագնացող սողանք կամ՝

«Նախագահն էլ մեզ ու իր խոստումը մոռացել է»

Եթե տարիներ ի վեր Քարահունջը հանրահայտ էր իր օդով, ապա այսօր՝ հին գյուղի ողջ տարածքով ընդարձակվող սողանքներով: Գյուղը ճաքում-բացվում է: Վթարային տներում ապրելը հերոսության է նման: Նստիր մի քիչ, օրինակ, Աբրահամյան Ալեքի տանը եւ անպայման ականջալուր կլինես տնից օրեցօր պոկվող պատշգամբի ամրանների ահազդու ճռռոցին: «Ասում են՝ սողանքը պիտի ինչ-որ 4-րդ աստիճանի լինի, որ փոխհատուցում տրվի: Չգիտեմ՝ 4 աստիճանի՞ է, ավելի՞, պակա՞ս, բայց արդեն ստորգետնյա խուլ դղրդյուններ էլ ենք լսում, իսկ փոխհատուցումը դեռ չկա», վիճակի հետ անհուսորեն հարմարված պատմեց տանտերը: Իսկ կինը՝ Թամարը, հավելեց. «Մեր տնամերձում ահագին բերք փչացավ, ճաքերն այնքան են լայնացել ու խորացել, որ այնտեղ առաջանալը մեծ ռիսկի հարց է»:

Գյուղի վերեւից՝ փոքրիկ ջրվեժի անկման հատվածից սկսած, մեծ լայնքով, մինչեւ Կապան տանող ճանապարհը (ի դեպ՝ միջպետական) մի հսկա տարածք՝ ավելի քան 70 տնտեսությամբ, ամեն օր ենթակա է վտանգի...

Իսկ գյուղացիները, որոնց հետ կարելի է զրուցել պատերի դրսի կողմից՝ ճեղքերից (ողջ տարին օդերն ու լորսուները, միջատները, կատուները անարգել մուտք ունեն), հիշեցին. «Մեր երկրի նախագահն էլ, որ նախընտրական օրերին իր այցելությամբ մեզ պատիվ էր արել, խոստացել էր լուծել 13 ընտանիքների փոխհատուցման հարցը: Դե, ընտրությունը բարով-խերով ավարտվել է, նա էլ մեզ ու իր խոստումը վաղուց մոռացել է երեւի»: Իսկ մարզի միակ կին գյուղապետի՝ երիտասարդ ու բարետես Լուսինե Ավետյանի մտահոգությունն ավելի խորն է. «Փոխհատուցումներով գյուղի խնդիրը չես լուծի, որովհետեւ փոխհատուցում ստացած 2 ընտանիքներն անգամ իրենց տներից դուրս չեն գալիս. ո՞ւր գնան կամ չնչին գումարով ինչպե՞ս բնակարանի հարց լուծեն: Միակ ելքը գյուղի վերաբնակեցումն է, որովհետեւ որեւէ կարգին, լուրջ գործ այստեղ ոչ պետությունն է անելու, ոչ որեւէ կազմակերպություն կամ ներդնող. ո՞վ ավելորդ գումար ունի, որ դնի սողքի երախում: Հաս-հաս փոխհատուցման դեպքում էլ գյուղը կտարաբնակեցվի»:

Լուրջ է Քարահունջի խնդիրը, սողքերը մի կողմից, կարկուտը խաղողը տարավ, կտրուկ փոփոխվող կլիման՝ բանջարեղենը, գյուղացու միակ եկամտի աղբյուրը՝ դժվարությամբ ստեղծած թթի օղին էլ ջրի գնով փոխանակում են: Գոնե մի հուսալի իրացման կետ լիներ: Բա հացը... Արտերի 15-20 տոկոսը դեռ չհնձված ծլում է: Իբր հնձվա՞ծը՝ հեկտարից 5 ց: 2-3 կոմբայնավարներից ամեն մեկն իր... վճարունակ «կլիենտներն» ունի: Կարիքավորը պիտի սպասի:

Եթե 1-2 դրսից արվող ծրագրեր էլ գյուղը շրջանցեին, մոռացությունը ամբողջական կդառնար...»:

Քարահունջը, իրոք, լուրջ խնդիրներ ունի: Դեռ չհիշեցինք աղետալի վիճակում գտնվող գյուղամիջյան ճանապարհները, խմելու ջրի ներքին ցանցի ցիրուցան վիճակը, ծնունդների կտրուկ պակասելը, սիրտ-անոթային հիվանդությունների աննախադեպ տարածումը... Բայց սողանքի սպառնալիքն ահագնանում է...

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Ոսկրածուծի փոխպատվաստման գերմանական փորձից կօգտվեն նաեւ Երեւանում

Սեպտեմբերի 8-11-ը Բեռլինում էր «Ոսկրածուծի դոնորների ազգային ռեեստր» բարեգործական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Սեւակ Ավագյանը: Երեւանում վերջերս գումարված հայ բժիշկների համագումարին ներկա գտնված Բեռլինի բժիշկների միության նախագահ պրոֆ. Հաինի՝ երեւանյան հիշյալ հաստատություն կատարած այցը առիթ էր տվել, որ պարոն Ավագյանը ԳԴՀ մայրաքաղաք հրավիրվի Բեռլինի քաղցկեղի ասոցիացիայի հրավերով:

Հիմնադրամի տնօրենը, որ եղել է Բեռլինի փոխպատվաստման գերարդիական սարքավորումներով հագեցած 4 կլինիկաներում, փոխանցում է, թե փոխպատվաստման հարցում Գերմանիան Եվրոպայում առաջինն է, եւ ուրախալի է, որ իր առաջին ճանաչողական այցի արդյունքում պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ոչ միայն մի քանի տասնյակ հազար դոլարի սարքավորումներ առաքել երեւանյան տարածաշրջանում միակը հանդիսացող իրենց հաստատությանը, այլեւ սկիզբ է դրվել ջերմ բարեկամության, համագործակցության: Գերմանական կողմը պատրաստակամություն է հայտնել սեփական ֆինանսավորմամբ երեք ամիս եւ ավելի վերապատրաստման հրավիրել կենտրոնի հայ բժիշկներին:

«Ոչ ոք ապահովագրված չէ այնպիսի սարսափելի հիվանդությունից, ինչպիսին սպիտակարյունությունն է (լեյկեմիա)», մեր հեռախոսազրույցում ասում է հիմնադրամի տնօրենը՝ հիշեցնելով, որ սպիտակարյունության ամենաարդյունավետ բուժման ձեւը ոսկրածուծի փոխպատվաստումն է: Աշխարհասփյուռ 9-10 միլիոն հայերին ոչ մի ծրագիր այնպես չի համախմբում, որքան ռեեստրը, խոսելով ոսկրածուծի դոնորների ծրագրի համահայկական բնույթի մասին հաղորդում է պարոն Ավագյանը: Նրա տեղեկացմամբ, իրենց լաբորատորիայի մի մասնաճյուղ գործում է արդեն Լոս Անջելեսի արվարձան Գլենդեյլում, աշխատանքներ են տարվում, որպեսզի համանման լաբորատոր մասնաճյուղեր բացվեն նաեւ Իրանում, այնուհետեւ Լիբանանում: Համահայկական հիշյալ հիմնադրամին կարելի է նպաստել թե՛ ֆինանսապես, թե՛ ոսկրածուծի դոնոր դառնալով, եւ սա աշխարհի տարբեր անկյուններում հաստատված մեր հայրենակիցներին հետեւողականորեն պիտի լուսաբանել:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Գերմանիա

Միջազգային

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Պայթյուն Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության մոտ

Երեկ առավոտյան Բաղդադում ուժեղ պայթյուն է տեղի ունեցել ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության զբաղեցրած հյուրանոցի շենքից մոտ 100 մետր հեռավորության վրա: NBC հեռուստաընկերության տվյալներով, պայթեցվել է հյուրանոցի ավտոկայանատեղում կանգնեցված ավտոմեքենաներից մեկը:

Պայթյունը տեղի է ունեցել այն պահին, երբ ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության պահակախումբը հսկիչ անցակետում զննում էր այդ ավտոմեքենան: Զոհվել է երկու մարդ, 11-ը՝ վիրավորվել: Զոհերից մեկն ականապատված մեքենայի վարորդն է, մյուսը՝ իրաքցի ոստիկան:

Ամերիկացի զինվորականներից մեկի խոսքերով, իրաքցիները քննում են միջադեպը: CNN-ի տվյալներով, պայթյունից ավերվել է մոտակա շենքերից մեկը: Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ բոցավառվել են կայանատեղի ավտոմեքենաներից մի քանիսը: 500 մետր շառավղով փշրվել են շենքերի ապակիները:

ՄԱԿ-ի ներկայացուցչությունը Բաղդադի արեւելքում զբաղեցնում է նախկին հյուրանոցներից մեկի շենքը: Այնտեղ հարյուրավոր մարդիկ են աշխատում: Այս տարվա օգոստոսին Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչությունում տեղի ունեցած պայթյունից զոհվել էր 22 մարդ, այդ թվում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Սերժիու Վիեյրու դի Մելուն:

Գեներալ Վեսլի Քլարկը գլխավորում է դեմոկրատ թեկնածուների ցանկը

ԱՄՆ-ում 2004 թ. կայանալիք նախագահական ընտրություններում նշանակալի երեւույթ դարձավ գեներալ Վեսլի Քլարկի թեկնածության առաջադրումը: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ Քլարկն արդեն գլխավորում է դեմոկրատ թեկնածուների ցանկը եւ ժողովրդականությամբ գրեթե չի զիջում նախագահ Ջորջ Բուշին:

«Նյուզուիք» շաբաթաթերթի երեկվա համարում հրապարակված առաջին հարցման տվյալները վկայում են, որ ՆԱՏՕ-ի զինված ուժերի նախկին գլխավոր հրամանատար, պաշտոնաթող գեներալ Վեսլի Քլարկին նախընտրում է Դեմոկրատական կուսակցության անդամների եւ համակիրների 14 տոկոսը: Նրան հաջորդում են Վերմոնտի նախկին նահանգապետ Հովարդ Դինը (12 տոկոս), փոխնախագահության նախկին թեկնածու Ջոզեֆ Լիբերմանը (12), Մասաչուսեթսի սենատոր Ջոն Քերին (10) եւ կոնգրեսական Դիկ Գեփարդը (8):

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ ներկայումս Վեսլի Քլարկը ժողովրդականությամբ ընդամենը 4 տոկոսով զիջում է նախագահ Ջորջ Բուշին, որին անդադար քննադատում է Իրաքի հետ կապված գործողությունների եւ տնտեսական քաղաքականության համար:

Դեմոկրատները նախագահության միասնական թեկնածու կընտրեն 2004 թ. հունվարին, իսկ նախագահական ընտրությունները տեղի կունենան նույն տարվա նոյեմբերին:

Եթե նախագահական ընտրությունները այսօր անցկացվեին, ապա Քլարկը կստանար քվեների 43 տոկոսը՝ Բուշի 47 տոկոսի դիմաց: Ջոն Քերին նույնպես կարող էր ստանալ 43 տոկոս (Բուշի 48-ի դիմաց):

Դեմոկրատական կուսակցության գործիչներից մեկը՝ սենատոր Ջոզեֆ Բայդենը «Ֆոքս Նյուզ» հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում հայտարարել է, որ Վեսլի Քլարկը նոր մարդ է քաղաքական ասպարեզում, բայց հեռանկար ունի: «Կարծում եմ, ժամանակի ընթացքում կտեսնենք, որ նրա գործելակերպն իր կենսագրությանը համապատասխան բարձրության վրա կլինի: Նա շատ լուրջ եւ խելացի մարդ է», ավելացրել է նա:

«Նյուզուիքի» հարցման տվյալների համաձայն, ամերիկացիների 52 տոկոսը թերություն չի համարում գեներալ Քլարկի քաղաքական փորձառության պակասը: Ինչ վերաբերում է նրա զինվորական փորձառությանը, ամերիկացիների 42 տոկոսը դա առավելություն է համարում պաշտպանության եւ անվտանգության հարցերի առումով, մինչդեռ 40 տոկոսը հակառակ կարծիքին է:

Պ. Ք.

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀՅՈՒՊԱՏՈՍԻ ԳՐԱՌՈՒՄՆԵՐԻՑ

Պատրաստել է ԱՄՆ պետքարտուղարի հյուպատոսական հարցերով խորհրդական Մաուրա Հարթը

Բարի գալուստ օտարերկրացի ուսանողներին

Օտարերկրացի ուսանողները սովորել եւ այժմ էլ առանց խոչընդոտների կարող են սովորել ԱՄՆ-ում: Սեպտեմբերի 11-ի ողբերգությունը ցույց տվեց, որ պետք է մեծ ուշադրություն դարձնել ազգային անվտանգությանն առնչվող հարցերին, սակայն դա չի նշանակում, որ խոչընդոտներ են ստեղծվում այն ուսանողների համար, ովքեր կամենում են սովորել ԱՄՆ-ում: Մենք գնահատում ենք այն բազմազանությունն ու հարստությունը, որ նրանք բերում են ամերիկյան ուսանողական միջավայր եւ հասարակություն: Չնայած վիզաների մասին օրենքները եւ կարգերը խստորեն վերանայվել են եւ սեպտեմբերի 11-ից հետո նոր փոփոխություններ են կատարվել, դրանց ազդեցությունը ուսանողների վրա հասցված է նվազագույնի:

ԱՄՆ մեկնելու համար ուսանողների դեպքում կիրառվում է այն նույն կարգը, որը գործում է կարճաժամկետ այցելուների համար: Նրանք պետք է հյուպատոսին համոզիչ փաստարկներ ներկայացնեն, որ ուսումնառության վերջում մտադիր են վերադառնալ հայրենիք: Նրանք պետք է նաեւ ցույց տան, որ իրոք հետաքրքրված են ուսումնառությամբ եւ կարող են վճարել իրենց ուսման համար, լինի դա վճարում ընտանեկան միջոցներից, դրամաշնորհային միջոցներից կամ էլ որեւէ այլ աղբյուրից:

Սեպտեմբերի 11-ից հետո ուսանողական վիզաների համար դիմումների թիվը կտրուկ նվազել է այնպես, ինչպես եւ վիզայի մյուս բոլոր տեսակների համար: 2002 ֆինանսական տարվա ընթացքում վիզա տրամադրող ԱՄՆ դեսպանատներում ուսանողական վիզաների դիմումների թիվը նախորդ տարվա համեմատ 15%-ով նվազել է: Ուսանողական վիզաների դիմումների թվի անկումը հատկանշական է արտասահմանյան բոլոր երկրների համար:

Օգոստոսի 1-ից ԱՄՆ բոլոր դեսպանատներում ու հյուպատոսարաններում գործում է հարցազրույցների անցկացման միասնական կարգ, որի համաձայն հարցազրույցից ազատվելու սոսկ մի քանի բացառություններ կան: Այս կարգը գործում է ոչ միայն ուսանողների, այլեւ բոլոր ոչ ներգաղթային վիզաների դիմորդների համար: Չնայած վիզայի հարցազրույցները շատ կարճ են, շատ կարեւոր քայլ են անվտանգության եւ վիզայի տրամադրման գործընթացի ամբողջականությունն ապահովելու գործում: Համաձայն Կոնգրեսի որոշման՝ 2004 թ. հոկտեմբերի 26-ից բոլոր դիմորդներից պահանջվելու է ներկայացնել կենսաբանական նույնականացման տվյալներ, որոնք կկցվեն վիզաներին:

Ամիսներ առաջ մեր բոլոր դեսպանատներն ու հյուպատոսարանները հանձնարարություն են ստացել ուսանողների հարցազրույցները նշանակել այնպես, որ ուսանողները կարողանան ուսումնական տարվա սկզբում լինել ԱՄՆ-ում: Բազմաթիվ դեսպանատներ եւ հյուպատոսարաններ ուսանողների եւ փոխանակման ծրագրերով ԱՄՆ մեկնողների սպասարկումը իրականացնում են առանձին, որը թույլ է տալիս զգալիորեն կրճատել սպասելու ժամանակը: Որոշ տեղերում ուսանողների հետ հարցազրույց են անցկացնում առանց նախնական ժամադրության:

Վիզայի որոշ դիմորդների համար, որոնց թիվը ընդհանուրի մոտ 2%-ն է կազմում, անհրաժեշտ է ստանալ Վաշինգտոնի կողմից անցկացվող միջգերատեսչական անվտանգության քննության արդյունքները, որոնք ներառում են դիմորդի բոլոր տվյալների ստուգումը: Այս ստուգումների 90%-ից ավելին ավարտին է հասցվում մոտ երեք շաբաթվա ընթացքում: Գիտական որոշ ասպարեզներում աշխատող կամ սովորող ուսանողները հնարավոր է սպասեն ավելի երկար: Դա նոր երեւույթ չէ, եւ այդ կարգի դիմորդների դիմումները մանրամասն քննվել են նույնիսկ սեպտեմբերի 11-ից առաջ: Ռազմավարական նշանակություն ունեցող ասպարեզների ուսանողների եւ այցելուների մասին ԱՄՆ կառավարության տրամադրության տակ գտնվող տեղեկությունների ստուգումը բավականին պատասխանատու գործ է, սակայն դա չի նշանակում, որ այս ասպարեզներում գործունեություն ծավալած անձինք կզրկվեն վիզա ստանալու հնարավորությունից: Սա նշանակում է, որ վերջիններս պետք է վիզայի համար իրենց դիմումները ավելի վաղ ներկայացնեն՝ հնարավորություն տալով տրված ժամանակահատվածում ավարտելու անհրաժեշտ ստուգումները: Եվ դիմորդը, եւ հրավիրող կողմը պետք է պատկերացնեն այս գործընթացի կարեւորությունը եւ դա հաշվի առնեն իրենց ծրագրերում:

Վիզաների կանոնակարգը մշակվել է այնպես, որ առավելագույնի հասցվի Միացյալ Նահանգների անվտանգությունը, միեւնույն ժամանակ խրախուսելով վիզա ստանալու համար որակավորված այցելուների, այդ թվում ուսանողների, մուտքը ԱՄՆ: «Ապահով սահման եւ բաց դռներ» ունենալու մեր նպատակները համահունչ են աշխարհի լավագույն ուսանողներին ԱՄՆ-ում տեսնելու մեր ցանկությանը: Հուսով ենք, որ ամերիկյան համալսարաններում ձեռք բերված փայլուն գիտելիքները մեծ օգուտ կբերեն թե ուսանողներին, թե նրանց հայրենի երկրներին:

Եթե դուք Միացյալ Նահանգների հետ առնչվող ընդհանուր հյուպատոսական հարցեր ունեք, խնդրում ենք գրել մեզ consular@usa.am էլեկտրոնային փոստի հասցեով: Մենք կընտրենք հարցերից մի քանիսը եւ հաջորդ ամիս կպատասխանենք դրանց:

Ամերիկացիները բանակցո՞ւմ են Սադդամ Հուսեյնի հետ

Իրաքում ամերիկյան զորքերի հրամանատարությունը հերքել է բրիտանական «Սանդեյ միրոր» կիրակնօրյա թերթի այն հրապարակումը, թե ամերիկացիները գաղտնի բանակցություններ են վարում Իրաքի նախկին ղեկավար Սադդամ Հուսեյնի հետ: Ռոյթեր գործակալությունը մեջբերում է Տիկրիտի շրջանը վերահսկող ամերիկյան 4-րդ հետեւակային դիվիզիայի ներկայացուցչի այն խոսքերը, թե դիվիզիայի ղեկավարությունը Հուսեյնին որոնելիս չի շփվել տապալված իրաքյան վարչակարգի ներկայացուցիչների հետ:

Ավելի վաղ «Սանդեյ միրորը» գրել է, թե վերջին օրերին Սադդամ Հուսեյնը գաղտնաբար բանակցում է ԱՄՆ ղեկավարության հետ: Թերթի տվյալներով, Հուսեյնը խոստացել է ամերիկացիներին անհրաժեշտ տեղեկություններ տալ զանգվածային բնաջնջման իրաքյան զենքի եւ բանկային հաշիվների վերաբերյալ: Այդ հաշիվներում տասնյակ միլիոնավոր դոլարներ են պահվում: Փոխարենը Հուսեյնը պահանջել է անարգել Բելառուս մեկնելու թույլտվություն:

Բրիտանական թերթի տվյալներով, Իրաքում ամերիկյան զորքերի հրամանատար, գեներալ Ռիկարդո Սանչեսի վարած բանակցությունների վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահը տեղեկանում է իր օգնական Կոնդոլիզա Ռայսի միջոցով: Բանակցությունների ընթացքում ամերիկացիները թերեւս փորձում են բացահայտել Հուսեյնի գտնվելու ստույգ վայրը:

«Սանդեյ միրորը» նշում է, որ Տիկրիտում ամերիկյան զորքերի շտաբում Սադդամ Հուսեյնի ներկայացուցիչն առաջին անգամ երեւացել է սեպտեմբերի 12-ին: Նա ամերիկացի մի խումբ զինծառայողների տարել է Տիկրիտի արվարձան, որտեղ Իրաքի հատուկ ծառայությունների նախկին ղեկավարներից մեկը նրանց հանձնել է նամակ (թերեւս Հուսեյնի գրածը): Իրաքցի սպայի խոսքերով, Սադդամ Հուսեյնի թաքստոցում գործում է բրիտանական զինվորական Racal ռադիոկայան, որը դժվարացնում է տեղորոշումը: Բանակցությունները երկուստեք իրականացվում են նման ռադիոկայաններով եւ այլ միջոցներով:

Բաքվում ծեծել են մուսավաթականներին

ԲԱՔՈՒ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեկ Բաքվում բախում է տեղի ունեցել ոստիկանության եւ ցուցարարների միջեւ: Ոստիկանները բռնի ուժով ցրել են մուսավաթական կուսակցության ղեկավար Իսա Գամբարին լսելու համար հավաքված մարդկանց: Բախումը տեղի է ունեցել, երբ Գամբարը ելույթ էր ունենում կինոթատրոններից մեկի առջեւ, նրա աջակիցները՝ երկրորդ թատրոնի մոտ:

Մահակների օգնությամբ ցուցարարներին ցրող ոստիկաններն ասում էին, թե թատրոնների առջեւ ցույց անցկացնելու իրավունք ընդդիմությունն իշխանությունից չի ստացել:

Բախման ժամանակ, ըստ «Ազատության», դիմադրություն ցույց տվողները ենթարկվել են ծեծի: Մուսավաթական կուսակցության հաղորդման համաձայն, տասնյակ մարդիկ վիրավորվել են, ոմանք՝ կալանավորվել:

«Համասը» եւ «Իսլամական ջիհադը» չեն մտնի պաղեստինյան կառավարության մեջ

Պաղեստինյան զինված կազմակերպությունները հրաժարվել են միանալ նորանշանակ վարչապետ Ահմեդ Կուրեիի կառավարությանը: Իսրայելական աղբյուրները հաղորդել են, որ կիրակի օրը Կուրեին խորհրդակցել է 13 զինված կազմակերպությունների, մասնավորապես «Իսլամական ջիհադի», «Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդական ճակատի» եւ «Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդավարական ճակատի» ներկայացուցիչների հետ:

«Համասի» ներկայացուցիչներն առհասարակ հրաժարվել են բանակցել Պաղեստինյան ինքնավարության նոր վարչապետի հետ: Շարժումը Բեյրութում տարածել է հայտարարություն, նշելով, որ «Համասը» հավասում է Պաղեստինի նոր կառավարությանը մասնակցելուց իր հրաժարումը:

«Համասի» առաջնորդների խոսքերով, իրենց շարժումը «չի մասնակցել նախորդ կառավարությունների աշխատանքին եւ չի մտնի որեւէ նոր կառավարության մեջ, որը կազմված կլինի Օսլոյի համաձայնագրերի հիման վրա»:

«Իսլամական ջիհադի» ներկայացուցիչները վարչապետի հետ հանդիպման ժամանակ նույնպես հրաժարվել են մտնել նոր կառավարության մեջ, «քանի որ դրա նոր ղեկավարը մտադիր է կատարել հաշտության «ուղեցույցի» դրույթները»:

Ահմեդ Կուրեին համարվում է Օսլոյի համաձայնագրերի հեղինակներից մեկը: Այդ համաձայնագրերի հիման վրա էր ստեղծվել Պաղեստինյան ինքնավարությունը: Անցյալում նա հայտարարել էր, թե կհամաձայնի գլխավորել Պաղեստինի կառավարությունը, եթե այն շարունակի հաշտության «ուղեցույցի» իրականացումը:

Ծխելու արգելք ամերիկյան փոքր ու միջակ հյուրանոցներում

Ամերիկյան «Յու էս էյ Թուդեյ» թերթը տեղեկացնում է, որ Նյու Յորքից մինչեւ Կալիֆոռնիա փոքր ու միջակ հյուրանոցները ծխելու արգելք են հաստատել եւ ներկայումս մաքրում, հոտազերծում ու վերակահավորում են ծխողների համար նախատեսված սենյակները:

Հյուրանոցատերերի այս որոշման կարեւոր պատճառներից մեկն այն է, որ վերջերս պակասել են ծխողների համարներ պահանջող հաճախորդները: Մյուս պատճառը շահագործման ծախսերը կրճատելու անհրաժեշտությունն է ներկա տնտեսական լճացման պայմաններում:

«Ազգը» տեղեկացրել է Նյու Յորքի ռեստորաններում եւ բարերում սահմանված ծխելու արգելքի մասին: Քաղաքի թատերական շրջանում գտնվող 79 սենյականոց Comfort Inn Midtown հյուրանոցում ծխելու արգելքը գործում է արդեն երկու տարի: Ընթացիկ տարվա առաջին 7 ամիսներին հյուրանոցն զբաղված է եղել 96 տոկոսով:

Տարեկան միջին հաշվով 8 անգամ այդ հյուրանոցում է իջեւանում լոսանջելեսցի Լեւոն Տեր-Պողոսյանը, որը չի ծխում եւ զբաղվում է ոսկեղենի առեւտրով: Ինչպես ինքն է ասում, տվյալ հյուրանոցը նախընտրում է օդի մաքրության պատճառով:

Հյուրանոցների կառավարիչները նշում են, որ ծխողների համարները մաքրելիս սպասուհիները սովորականից 5 րոպե ավելի ժամանակ են ծախսում: Բացի դրանից, այդ համարներում հարկ է լինում ավելի հաճախ փոխել վարագույրները, գորգերը եւ ծածկոցները, քանի որ ծխողները գլանակներով ծակծկում են դրանք եւ այլ վնասներ պատճառում:

Վերջին տարիներին ծխելու արգելքն աստիճանաբար տարածվում էր ամերիկյան հյուրանոցներում: Ամերիկյան խոշոր քաղաքներում վերջերս անցկացված հետազոտության տվյալների համաձայն, ծխողների համարները ներկայումս կազմում են հյուրանոցային բոլոր համարների 16 տոկոսը: Վերջին 5 տարում դրանց բաժինը նվազել է 4 տոկոսով:

Մշակույթ

Վերժինե Սվազլյանի նոր՝ «Հայոց ցեղասպանությունը եւ պատմական հիշողությունը» գիրքը

2000 թ. լույս տեսավ բանասիրական գիտությունների դոկտոր Վերժինե Սվազլյանի «Հայոց ցեղասպանություն. Ականատես վերապրողների վկայություններ» իսկապես մոնումենտալ աշխատությունը (ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն), բացառիկ մի հրատարակություն, որը հանրագիտարանային արժեք ունի մարդկության դեմ գործված առաջին ամենամեծ հանցագործության առումով: Մեծածավալ այս աշխատության հեղինակն անկասկած այնպիսի աշխատանք է կատարել, որի գնահատականը ժամանակը կտա: «Ազգն» անդրադառնալով այս աշխատությանը նշել է, որ այն պատմական փաստերի համահավաք մի աշխատություն է, որը սեղանի գիրք է դառնալու ոչ միայն հայերի, այլեւ Հայաստանն ուսումնասիրող բոլոր օտարազգիների համար:

Եվ ահա, վերջերս լույս է տեսել Վերժինե Սվազլյանի նոր գիրքը՝ «Հայոց ցեղասպանությունը եւ պատմական հիշողությունը» (2003 թ., կրկին հրատարակել է ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչությունը), որը լրացնում է նախորդ հանրագիտարանային հրատարակությունը: Այս գրքում Վերժինե Սվազլյանը ոչ միայն ներկայացնում է շուրջ 50 տարվա ընթացքում Հայաստանում եւ սփյուռքում գրառված, ձայնագրված ու տեսագրված ականատես-վերապրողների հաղորդած վկայությունները, այլեւ պատմական էսկիզներ կատարում 1915-1922 թթ. Հայաստան աշխարհում կատարված անցուդարձերին, տալիս ժամանակի ճշմարիտ պատկերը:

Մեծ հետաքրքրությամբ կարդացվող այս գիրքն ընթերցողին շատ հաճախ ավելին է տալիս, քան շատ ու շատ գեղարվեստական ստեղծագործություններ, պատմական նկարագրություններ ու եզրակացություններ: Եթե շնորհաշատ մի գրող ցանկանա երբեւէ ստեղծել Հայոց ցեղասպանության մասին անչափ հետաքրքրական մի երկ, ապա Վերժինե Սվազլյանի «Հայոց ցեղասպանությունը եւ պատմական հիշողությունը» գիրքն անգնահատելի եւ հազվագյուտ աղբյուր կլինի:

Մասնավոր մի փաստ նշենք:

Օրերս կրկին անգամ հանդիպեցինք մեր ազգի նվիրյալներից մեկի՝ Վարուժան Կարապետյանի մորը՝ տիկին Արշալույսին, որին խնդրեցինք հուշեր պատմել Վարուժանի մանկության մասին: Նպատակ ունենալով գեղարվեստական գործ ստեղծել մեր ժամանակի ազատամարտիկներից մեկի մասին, տիկին Արշալույսի հետ մեր զրույցներում ցանկանում էինք հասկանալ սասունցիների թոռ ու զավակ Վարուժանի հասունացման գործընթացը: Եվ երբ մեջբերեցինք տկն Սվազլյանի գրքից մի հատված, տիկին Արշալույսը բացականչեց. «Այդ ինչ ճշմարիտ է նկարագրված մեր գյուղը, իմ պապերի ու հոր գյուղը»: Թեեւ մեջբերված հատվածը բնավ էլ Վարուժան Կարապետյանի պապերի գյուղի՝ Սասունի Դարուքի մասին չէր:

Այսինքն՝ գիտական աշխատությունն այդ դեպքում զուտ պատմական արժեք չի ներկայացնում, այլեւ դառնում է հոգեբանական գործոն, արյան հիշողություն, հավերժական կանչ: Այսպիսի ճակատագիր շատ քիչ գրքեր են ունեցել մեզանում: Եվ ինչո՞ւ միայն հայերիս մոտ: Վերոհիշյալը հաստատելու համար մեջբերենք Վերժինե Սվազլյանի գրքից մի հատված, որն արմատներով մշեցիների համար գոնե անչափ հասկանալի ու հարազատ կլինի:

Վարդավառի օրվա մասին վկայող մշեցի Շողեր Տոնոյանից այսպիսի հուշ է մեջբերում Վերժինե Սվազլյանը. «...1915 թ. Վարդավրի օրը եղավ կոտորում: Թուրք ասկյարներ Դաղդղնու չեչեններ բերին, մեզի կոտորեցին: Մեր գեղ էկան թալանին, ոխչար, գոմշանք, մալ քշին տարան: Ով խորոտ էր՝ տարան: Իմ հորքուրին մե տղա կար, էն գիշեր-ցերեկ իմ մոտ էր, դրան լե տարան: Տղամարդ չմնաց: Հավաքին մեծ ու մանր, տարան լցրին Ավզուտ կեղի գոմերի մեջ, կրակ տվին, վառին: Լցրին Մալխասի Մարդոյի գոմերու մեջ, խոտի դեզեր դարսին գոմու շուրջ բոլոր, վրեն նավթ ցանին, տվին կրակին: Իմ հոր տնից 60 ջան վառվան էդ գոմերու մեջ: Էն օր ես եմ տեսել, լաո, թող իմ թշնամին չտեսնա...»:

Ահասարսուռ այս պատմության մեջ կեղծիք եւ շինծու որեւէ բան որոնելը պարզապես մի նոր չարագործություն պետք է համարել: Ոչ ոք իր ցավը, իր ողբերգությունը չի կեղծում: Ինչպես արդարացիորեն նշում է Վերժինե Սվազլյանը, այս վկայություններն ինքնանպատակ չեն, ոչ էլ հավերժական լացի պարտադրանք պիտի լինեն, որովհետեւ ըստ հեղինակի՝ «ժողովրդի պատմական հիշողությունը նաեւ հարատեւելու կարողություն ունի»: Ապա նաեւ ավելացնում է. «Պատմական այդ զրույցները մեծ մասամբ գրի ենք առել հետագա սերունդներից, որպես վկայություն այն իրողության, որ ժողովրդի պատմական հիշողությունը բնավ չի մեռնում, այլ շարունակում է գոյատեւել նաեւ հետագա սերունդների հիշողության մեջ»:

Վերժինե Սվազլյանին հաջողվել է գրի առնել նաեւ Հայոց ցեղասպանության ականատես վերապրողների հաղորդած պատմական բնույթի երգերն ու վիպերգերը: Այդ երգերն իրենց թեմատիկ ինքնատիպությամբ ու գաղափարական բովանդակությամբ ոչ միայն նորույթ են հայ բանագիտության բնագավառում, այլեւ դրանց շնորհիվ նորովի է ընկալվում պատմական տվյալ ժամանակաշրջանը՝ իր բնորոշ կողմերով: Պատմական բնույթի այդ երգերը հորինվել են ոչ միայն հայերեն, այլեւ՝ թուրքերեն, քանի որ պատմաքաղաքական տվյալ հանգամանքներում Օսմանյան Թուրքիայի որոշ գավառներում հայերեն խոսելն արգելված է եղել: Տիկին Վերժինեի նվիրվածության, երբեմն՝ աներեւակայելի ջանքերի շնորհիվ պատմությանը պահ է տրված ոչ միայն հայ իրականությունը, այլեւ Օսմանյան Թուրքիայի ողջ խայտաբղետությունը՝ սկսած կենցաղային ամենափոքր մանրամասներից մինչեւ քաղաքականության ամենամթին ծալքերը:

50 տարի շարունակ տիկին Վերժինե Սվազլյանը շրջել է գյուղից գյուղ, թաղամասից թաղամաս, ամենայն բարեխղճությամբ ու համբերատարությամբ գրի առել, ձայնագրել եւ տեսանկարահանել (օպերատոր Գալուստ Հալաջյանի համագործակցությամբ) Մեծ եղեռնից մազապուրծ մարդկանց հիշողությունները: Տասնյակ հազարավոր նյութերից ընտրել եւ ընթերցողին է ներկայացրել այն ամենաէականը, որ լիովին բացահայտում է Հայոց ցեղասպանությունը:

Սակայն Վերժինե Սվազլյանի աշխատանքը կողմնակալ ու թերի կլիներ, եթե սոսկ լացի, ողբի կտորներ տեսնեինք իր գրքերում (եւ այս գրքում մասնավորապես): Ոչ: Հայ ժողովուրդը նաեւ պայքարել է վերապրելու համար: Դրա վկայությունն են գիտնականի ներկայացրած հայրենասիրական երգերն ու զրույցները, հուշերը, հիշողությունները: Ինչպես վերեւում նշեցինք, շատ ու շատ երգեր ստեղծվել ու երգվել են ոչ միայն հայերենով, այլեւ թուրքերենով, որը պատմական տվյալ ժամանակը հասկանալու համար լուրջ կռվան է ոչ միայն հայ եւ օտարազգի, այլեւ հենց թուրք պատմաբանների ու ազգագրագետների համար: Եվ եթե պատմական փաստերի եւ եզրակացությունների շարադրումը շատ ու շատ դեպքերում կարող է վիճաբանություններ առաջացնել, ապա այս դեպքում վիճելի բան այլեւս չի մնում: Այս առումով նույնպես անգնահատելի է բանասիրական գիտությունների դոկտոր Վերժինե Սվազլյանի կատարած աշխատանքը:

Գրքի նախաբանում Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ Սարգիս Հարությունյանը գրում է. «Ականատեսների այդ հուշերը եւ մանավանդ թուրքալեզու երգերն ունեն պատմական վավերագրերի արժեք ոչ միայն հայ ժողովրդի ողբերգական այդ շրջանի պատմությունը ճիշտ հասկանալու եւ ըմբռնելու իմաստով, այլեւ Հայ դատի պաշտպանությունն առավել հիմնավորելու եւ հատկապես թուրք ու թուրքամետ պատմաբաններին ժողովրդական հուշերով եւ հենց թուրքալեզու երգերով ու նրանցում հնչող մեղադրանքներով հակահարված տալու առումով»: Լիովին համաձայնվելով գրքի խմբագրի հետ, ավելացնենք, որ Վերժինե Սվազլյանի այս գիրքը եւս՝ «Հայոց ցեղասպանությունը եւ պատմական հիշողությունը», անգնահատելի քայլ է հայոց պատմության համար:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Մեծարման եւ հուշի օր. Զարեհ Մուրադյան

Հայաստանի թատերական գործիչների միության (նախագահ Երվանդ Ղազանչյան) նախաձեռնությամբ դերասանի տանը կազմակերպված երեկվա միջոցառմանը ներկա էին թատերարվեստի ականավոր ներկայացուցիչներ եւ արվեստագետներ: Հուշի հոգեպար ու ազնիվ մթնոլորտում մեծարվեց հայ պարարվեստի ականավոր վարպետ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆ. Զարեհ Մուրադյանը: Զարեհ Մուրադյանի ծննդյան 90-ամյակի առիթով մայրաքաղաքի՝ արտիստի ապրած շենքերից (կասկադի հարեւանությամբ) մեկի պատին հուշատախտակ ամրացվեց Լեւոն Իգիթյանի մտահղացմամբ եւ նախագծով:

Հայ պարարվեստի երախտավորի ծննդյան 90-ամյակի մասին՝ մեր թերթի առաջիկա համարներից մեկում:

ՇՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆՔ

Անկախության օրվա առթիվ

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 20-ին հրամանագիր է ստորագրել Հայկական երաժշտական մշակույթի բնագավառում մատուցած բացառիկ ծառայությունների համար Հայաստանի էստրադային նվագախմբի նախկին գեղարվեստական ղեկավար, կոմպոզիտոր Կոնստանտին Աղապարոնի ՕՐԲԵԼՅԱՆԻՆ **Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով պարգեւատրելու մասին**:

Ի դեպ, սեպտեմբերի 19-ին լրացել է Կոնստանտին Օրբելյանի 75-րդ տարեդարձը:

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 20-ին հրամանագիր է ստորագրել ՀՀ պատվավոր կոչումներ շնորհելու մասին:

Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման 12-րդ տարեդարձի առթիվ Նախագահի հրամանագրով **Հայաստանի Հանրապետության պատվավոր կոչումների են արժանացել**.

Ժողովրդական արտիստի՝ Ռաֆայել Արտյոմի ՔՈԹԱՆՋՅԱՆԸ (Երեւանի Հր. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնի դերասան), Վաստակավոր արտիստի՝ Սյուզաննա Համլետի ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԸ (երգչուհի), Արմեն Նաիրիի ՄԱՐՈՒԹՅԱՆԸ (Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի դերասան), Արվեստի վաստակավոր գործչի՝ Արտաշես (Արթուր) Գրիգորի ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ (Երգի պետական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար), Արամ Էդվարդի ԻՍԱԲԵԿՅԱՆԸ (Երեւանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի ռեկտոր), նկարիչ Հարություն Ռուբենի ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ (Հ. Բեկնազարյանի անվան «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի բեմադրող ռեժիսոր), Երվանդ Քրիստափորի ՄԱՆԱՐՅԱՆԸ («Ազուլիս» տիկնիկային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար), Մշակույթի վաստակավոր գործչի՝ Լաերտ Հովհաննեսի ՄՈՎՍԻՍՅԱՆԸ (Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիայի տնօրեն), Վաստակավոր նկարչի՝ Արկադի Զինովարի ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ (ԱՐԿՈ) (նկարիչ), Վարուժան Վռամի ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԸ (նկարիչ), Վաստակավոր բժշկի՝ Բելլա Մարկոսի ԲԱՂԴԱՍԱՐՈՎԱՆ (Վաղարշապատի հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերի բժիշկ):

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 20-ին հրամանագիր է ստորագրել Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման 12-րդ տարեդարձի առթիվ **ՀՀ մեդալներով պարգեւատրելու մասին**:

Մովսես Խորենացու մեդալով պարգեւատրվել են՝ Էլինա Նիկոլայի ԱՂԱՄՅԱՆԸ (Վանաձորի Հովհ. Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի դերասանուհի), Մարիամ Արշակի ԱՍԼԱՄԱԶՅԱՆԸ (նկարիչ), Ռուդոլֆ Լորիսի ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ (նկարիչ), Մարիամ Մովսեսի ՂԱԶԱՐՅԱՆԸ (Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնի դերասանուհի), Սերգեյ Սերգեյի ՄԱՂԱԼՅԱՆԸ (Կ. Ստանիսլավսկու անվան պետական ռուսական դրամատիկական թատրոնի դերասան), Արմեն Գուրգենի ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ (Հայաստանի էստրադային ջազ - նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար), Պողոս ՍՆԱՊՅԱՆԸ (սփյուռքահայ գրող), Պողոս Միսակի ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆԸ (Գյումրու Վ. Աճեմյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի դերասան):

Մխիթար Հերացու մեդալով պարգեւատրվել են՝ Ալեքսանդր Գրիգորի ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆԸ (Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության ազգային ինստիտուտի ամբիոնի վարիչ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր), Սուրեն Գեղամի ԶՈՀՐԱԲՅԱՆԸ (Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության ազգային ինստիտուտի տնօրենի խորհրդական, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր), Պետրոս ԹԵՐԶՅԱՆԸ (սփյուռքահայ բարերար), Վարուժան ՆԵՐԳԻԶՅԱՆԸ (սփյուռքահայ բարերար):

Նշվեց Ալ. Սարուխանի 105-ամյակը

Իր արվեստի միջոցով մարդկանց՝ այդ թվում քաղաքական, մշակութային, հասարակական գործիչների թերությունները ծաղրելու, տեղի ունեցած իրադարձությունների վերաբերյալ սեփական կարծիքն արտահայտելու եւ միշտ արդարության ու ճշմարտության ջատագովը լինելու եզակի երեւույթ էր Ալեքսանդր Սարուխանը, որի ծննդյան 105-ամյակին էր նվիրված սեպտեմբերի 19-ին Ե. Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում կազմակերպված ցերեկույթը:

Եգիպտահայ վարժարանների բոլոր տարիների աշակերտների երեւանյան անդրանիկ հավաքի շրջանակներում անցկացվող այս միջոցառմանը ներկա էին ինչպես հայրենի արվեստագետներ, այնպես էլ սփյուռքահայ մտավորականներ եւ հյուրեր: Թանգարանի տնօրեն Հենրիկ Բախչինյանի բացման խոսքերից հետո հայ երգիծանկարչական արվեստը համաշխարհային մակարդակի հասցրած եգիպտահայ արվեստագետ Ալեքսանդր Սարուխանի մասին խոսք շահեկան բանախոսությամբ հանդես եկավ Սաթենիկ Քանդայանը: Մխիթարական էր լսել, որ երկար ժամանակ հայրենիքում անտեսված, սակայն «Հայ երգիծանկարչության նահապետի» բնութագրմանն արժանացած արվեստագետի արխիվը՝ մոտ 2000 ստեղծագործություն, որը պահվում է գրականության եւ արվեստի թանգարանում, այժմ մշակվում է եւ հայ ընթերցողի սեղանին կդրվի ավարտվելուն պես: Հյութեղ հիշողություններով ելույթներ ունեցան ԳԱ ֆունդամենտալ գրադարանի նախկին աշխատակից Հարություն Մեքերյանը, ճանաչված ծաղրանկարիչ Գեորգի Յարալյանը, նախկին եգիպտահայեր Վանիկ Աճեմյանն ու Նորայր Բեյլերյանը, հայրենի վարպետ նկարիչ Հակոբ Հակոբյանը, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի դասախոս Գրիգոր Սողիկյանը եւ արվեստագետ Երվանդ Մանարյանը:

Ալ. Սարուխանը ծնվել է 1898 թ. Բաթումի նահանգի Արտանուշ ավանում: Նախնական կրթությունն ստացել է Պոլսի Մխիթարյան հայրերի վարժարանում: Ավարտելով Վիեննայի գծագրական արվեստի համալսարանը, 1924 թ. Սարուխանը տեղափոխվել է եգիպտոս եւ մինչեւ կյանքի վերջն աշխատակցել եգիպտական եւ հայկական մամուլին: Հիշատակման արժանի են նրա երգիծանկարները «Ախբար էլ-Յոմ», «Ախեր Սաա», «Արեւ» եւ «Սավառնակ» թերթերի էջերում:

Նրա գրչին են պատկանում Հ. Պարոնյանի «Մեծապատիվ մուրացկաններ» եւ Ե. Օտյանի «Ընկ. Փանջունի» հատորների նկարազարդումները, որոնք առավել մեկնաբանում են տվյալ կերպարներին: Առանձին ալբոմ-հատորներով լույս է ընծայել նաեւ «Այս պատերազմը», «Տես խոսքերդ» եւ «Մենք մեր ակնոցով» գործերը:

Իր ստեղծագործական կյանքի ընթացքում մասնակցել է բազում ցուցահանդեսների՝ եգիպտոսում, Եվրոպայում, Հյուսիսային եւ Հարավային Ամերիկաներում, ինչպես նաեւ հայրենիքում: Նրա «Էլ-Մասրի էֆենդի» (եգիպտացին) կերպարը ցարդ վառ է մնում եգիպտոսի արաբ ժողովրդի սրտերում: Նրա «Տես խոսքերդ» եւ «Մենք մեր ակնոցով» հատորներով շարունակվում են դաստիարակվել սփյուռքահայ բազմաթիվ երեխաներ:

Հույս ունենք, որ մոտ ապագայում բացի իր եւ իր ստեղծագործությունների մասին գրած հատորից, մեր սեղաններին կունենանք նաեւ իր գրքերի վերահրատարակումները:

Հ. ԾՈՒԽԱՅԱՆ

Պատանի շախմատիստը մոտ է հաջողության

Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի Բուդվա քաղաքում ավարտին է մոտենում շախմատի Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունը, որն անցկացվում է տարիքային 5 խմբով: Ամենակրտսեր տարիքային խմբում (մինչեւ 10 տարեկաններ) գերազանց է հանդես գալիս Հայաստանը ներկայացնող Սամվել Տեր-Սահակյանը: Մրցաշարի ավարտից մեկ տուր առաջ պատանի շախմատիստը 7 միավորով վստահորեն գլխավորում է աղյուսակը: Վերջին 3 տուրերում նա վաստակեց 2 միավոր: Սամվելը հաղթեց գերմանացի Օլիվեր Միհոկին եւ ոչ-ոքի խաղաց լեհ շախմատիստներ Զբիգնեւ Սթրզեմիչկու ու Դարիուս Շվարցի հետ: Ավարտական տուրում Սամվելի մրցակիցը կլինի ռուսաստանցի Վլադիմիր Բելոուսը, որն ունի 6 միավոր: Սամվելին կես միավորով զիջող ռուսաստանցի մեկ այլ շախմատիստ՝ Սանան Սյուգիրովը վերջին տուրում մրցելու է գերմանացի Օլիվեր Միհոկի հետ: Հենց այս 2 պարտիաների ելքից էլ կախված է չեմպիոնի հարցը: Հուսանք, որ Սամվելը վերջին տուրում էլ վստահ հանդես կգա եւ կնվաճի Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը:

Սամվել Տեր-Սահակյանը մրցման պահին:

Հաջողությանը մոտ է նաեւ մինչեւ 14 տարեկանների մրցավեճին մասնակցող Զավեն Անդրեասյանը: Նա 8 հնարավորից վաստակել է 6,5 միավոր եւ նորվեգացի Մագնուս Կառլսոնի հետ գլխավորում է աղյուսակը: Զավենը շատ հաջող խաղաց վերջին 3 տուրերում՝ վաստակելով 2,5 միավոր: Նա պարտության մատնեց հունգարացի Դավիթ Բերցեսին եւ իր գլխավոր մրցակից նորվեգացի Մագնուս Կառլսոնին, ոչ-ոքի խաղաց ռուսաստանցի Արտյոմ Չեռնոբայի հետ:

Հայաստանի մյուս շախմատիստներից առավել հաջող է հանդես գալիս մինչեւ 12 տարեկանների մրցաշարին մասնակցող Հրայր Սիմոնյանը, որը 5 միավորով 13-րդ տեղում է: Տարիքային նույն խմբում խաղացող Տիգրան Սիմոնյանն ունի 4 միավոր: Սմբատ Բոթոյանի (մինչեւ 16 տարեկան) հաշվին գրանցված է 3 միավոր, իսկ Դավիթ Պետրոսյանը (մինչեւ 18 տարեկան) ունի 4,5 միավոր:

Աղջիկների մրցաշարի մեր մասնակիցներից առայժմ բոլորից շատ միավոր է վաստակել Վարդուհի Քալաշյանը՝ 4,5 (մինչեւ 14 տարեկան): 4 միավոր ունի Սիրանուշ Անդրեասյանը (մինչեւ 18 տարեկան), 3,5 միավոր է իր հաշվին գրանցել մինչեւ 16 տարեկանների մրցաշարի մասնակից Անահիտ Խառատյանը: Բոլորից անհաջողը Արուսյակ Քարհանյանի ելույթն է՝ 2 միավոր (մինչեւ 12 տարեկան): Իսկ ամենակրտսեր մասնակիցը՝ Սոնա Բաղդասարյանն ունի 3 միավոր:

Վերջին տուրից առաջ ահա թե ովքեր են գլխավորում տարիքային տարբեր խմբերի մրցաշարային աղյուսակները:

Պատանիներ

10 տ.	Սամվել Տեր-Սահակյան (Հայաստան)	7
12 տ.	Էլթայ Սաֆարլի (Ադրբեջան)	7
	Վլադիմիր Օնիշչուկ (Ուկրաինա)	7
14 տ.	Զավեն Անդրեասյան (Հայաստան)	6,5
	Մագնուս Կառլսեն (Նորվեգիա)	6,5
16 տ.	Ցաբա Բալոգ (Հունգարիա)	6,5
18 տ.	Մաթեուս Բարթել (Լեհաստան)	8

Աղջիկներ

10 տ.	Նազի Պաիկիձե (Վրաստան)	7,5
12 տ.	Անաստասիա Բոդնարուկ (Ռուսաստան)	8
14 տ.	Աննա Մուզիչուկ (Ուկրաինա)	7
16 տ.	Նատալիա Պոգոնինա (Ռուսաստան)	6,5
	Մարիա Կուրսովա (Ռուսաստան)	6,5
18 տ.	Մարիա Ֆոմինյուկ (Ռուսաստան)	7

Դավիթ Նալբանդյանի բացակայությամբ արգենտինացիները պարտվեցին

Կայացան թենիսի Դեւիսի գավաթի կիսաեզրափակիչ հանդիպումները: Մելբուռնում Ավստրալիայի եւ Շվեյցարիայի հավաքականների մրցավեճը սկսվեց Լլեյթոն Հյուիթի եւ Միշել Կրատոխվիլի հանդիպումով: Հյուիթը վստահ հաղթանակ տոնեց (6-4, 6-4, 6-1): Բայց հաջորդ մրցախաղում շվեյցարացիները հավասարեցրին հաշիվը: Ռոժե Ֆեդերերը պարտության մատնեց Մարկ Ֆիլիպուսիսին՝ ռեւանշի հասնելով Ուիմբլդոնի եզրափակիչում կրած անհաջողության դիմաց (6-3, 6-4, 7-6): Ավստրալիացիները հաշվի մեջ առաջ անցան զուգախաղից հետո: Արթուրս-Վուդբրիջ զույգը պարտության մատնեց Ֆեդերեր-Ռոսսե երկյակին (4-6, 7-6, 5-7, 6-4, 6-4): Հյուիթի եւ Ֆեդերերի հանդիպումը վճռորոշ դարձավ: Հաղթելով 5 խաղափուլանոց մրցամարտում, Հյուիթն իր թիմին եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւեց: Վերջին մրցախաղն այլեւս նշանակություն չուներ: Թոդ Վուդբրիջը խաղի ընթացքում վնասվածք ստացավ եւ չշարունակեց հանդիպումը: 3-2 հաշվով հաղթեց Ավստրալիայի հավաքականը:

Կիսաեզրափակիչի մյուս զույգը կազմել էին Արգենտինայի եւ Իսպանիայի հավաքականները: Արգենտինացիների կազմում վնասվածքի հետեւանքով բացակայում էին Դավիթ Նալբանդյանն ու Գիլերմո Կորիան, ուստի հավաքականը հայտնվել էր ծանր իրավիճակում: Մեկնարկային խաղում աշխարհի թիվ 1 ռակետ Խուան Կառլոս Ֆեռերոն հաջողության հասնելու ոչ մի հնարավորություն չթողեց արգենտինացի Գաստոն Գաուդիոյին (6-4, 6-0, 6-0): Հետո բոլորին զարմացրեց արգենտինացի Մարիանո Սաբալետան: Նա Կառլոս Մոյայի հետ մրցավեճում երկու խաղափուլում հաղթանակ տոնեց, սակայն հետագայում պարտվեց հաջորդ երեք խաղափուլերում եւ ընդհանուր հաշիվը դարձավ 2-0՝ հօգուտ իսպանացիների:

Զուգախաղում արգենտինյան Առնոլդ-Կալյերի զույգը հաղթեց իսպանական Կորետխա-Կոստա երկյակին՝ (6-3, 1-6, 6-4, 6-2) եւ կրճատեց հաշվի տարբերությունը: Իսկ հետո արգենտինացի Կալյերին անակնկալ մատուցեց՝ հաղթելով Ֆեռերոյին: Հաշիվը հավասարվեց եւ ամեն ինչ պետք է վճռվեր Կառլոս Մոյայի ու Գաստոն Գաուդիոյի մրցախաղում: Մոյան առանց մեծ ճիգերի հաղթեց մրցակցին (6-1, 6-4, 6-2) եւ իսպանացիներին եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւեց: Այսպիսով, Դեւիսի գավաթը կվիճարկեն Ավստրալիայի եւ Իսպանիայի հավաքականները:

Նվազագույն հաշվով

Ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնությանը նախապատրաստվող Հայաստանի մինչեւ 17 տարեկանների հավաքականը, որին մարզում են Խորեն Հովհաննիսյանն ու Սամվել Պետրոսյանը, ընկերական մրցախաղ անցկացրին Վրաստանի իրենց հասակակիցների հետ: Խաղն անցավ հայ պատանի ֆուտբոլիստների նկատելի առավելությամբ, որոնք գոլային մի շարք պահեր ստեղծեցին: Սակայն դրանցից միայն մեկն իրացվեց: «Փյունիկի» պատանի հարձակվող Էդգար Մանուչարյանի խփած միակ գոլը հաղթանակ պարգեւեց մեր հավաքականին:

Կամարան փոխհատուցում է պահանջում

«Վեստ Հեմի» նախկին հարձակվող Աբուբակար Կամարան հայց է ներկայացրել դատարան՝ խոշոր փոխհատուցում պահանջելով ակումբից՝ միակողմանի կերպով իր հետ կնքած պայմանագիրը չեղյալ համարելու համար: Երկու տարի առաջ «Վեստ Հեմը» «Լիվերպուլից» 2,3 մլն ֆունտ ստեռլինգով գնել էր Կամարային: Սակայն այդ ընթացքում Կամարան միայն 11 անգամ էր խաղադաշտ դուրս եկել՝ չխփելով ոչ մի գոլ: Իսկ երբ «Վեստ Հեմը» հրաժեշտ տվեց պրեմիեր-լիգային, ակումբի ղեկավարությունը 30-ամյա ֆուտբոլիստի հետ կնքած պայմանագիրը չեղյալ համարեց: Մինչդեռ գվինեացի ֆուտբոլիստի պայմանագրի ժամկետը լրանում էր այս տարվա վերջին: Կամարան տեղափոխվեց Սաուդյան Արաբիայի «Ալ Իթթիհադ» ակումբ եւ այժմ «Վեստ Հեմից» փոխհատուցում է պահանջում:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առաջնության նկատմամբ հետաքրքրությունը նվազում է

Երկու հանդիպումներով ավարտվեց ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության 16-րդ տուրը: Գյումրիում «Շիրակը» 6 անպատասխան գնդակ խփեց «Դինամոյի» դարպասը: Երկու գոլի հեղինակ դարձավ Տիգրան Դավթյանը, մեկական անգամ աչքի ընկան Արտաշես Անտոնյանը, Արարատ Հարությունյանը, Անդրանիկ Բարիկյանն ու Կարեն Ալեքսանյանը: Վերջին շրջանում իր մարտունակությունը լրիվ կորցրել է «Կոտայքը»: Թիմից հեռացել են փորձառու մի խումբ ֆուտբոլիստներ, իսկ նրանց փոխարինած երիտասարդները դեռեւս ունակ չեն լուրջ մրցակցության: Նույնիսկ առաջնության հետնապահների հետ հանդիպումներում «Կոտայքն» ի վիճակի չէ հաղթելու: Նախորդ տուրում թիմը ոչ-ոքի էր խաղացել «Դինամոյի» հետ, այս անգամ էլ կրկին չկարողացավ հաղթել «Լեռնագործին»: Դարպասները կրկին մնացին անառիկ:

Ընդհանուր առմամբ ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի այս տարվա առաջնությունն անցնում է անհետաքրքիր պայքարում: Թիմերի խաղամակարդակները ցածր են, վարպետության պակասը զգացնել է տալիս: Նույնիսկ առաջատար ակումբները, բացառությամբ «Փյունիկի» ու «Բանանցի», աչքի չեն ընկնում կայուն ելույթներով: Թերեւս միայն չեմպիոնի կոչման համար «Բանանցի» եւ «Փյունիկի» միջեւ մղվող մրցակցությունն է որոշակի հետաքրքրություն ստեղծում, թեեւ «Բանանցի» վերջին պարտությունը գրեթե վճռեց ոսկե մեդալների բախտը: Առաջնության ավարտին դեռ 12 տուր կա, սակայն արդեն այժմ կարելի է շատ հարցերին անսխալ պատասխան տալ: Իսկ գլխավոր հարցն այն է, որ 8 թիմերի մասնակցությամբ առաջնության անցկացումն իրեն բոլորովին էլ չի արդարացնում:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	16	12	4	0	45-7	40
2. Բանանց	16	11	2	3	43-9	35
3. Շիրակ	16	10	1	5	36-17	31
4. Միկա	15	8	1	6	23-19	25
5. Կոտայք	16	5	5	6	18-23	20
6. Դինամո	16	4	2	10	13-38	14
7. Լեռնագործ	16	2	4	10	11-33	10
8. Արաքս	15	1	1	13	5-48	4

Ռմբարկուները

Արա Հակոբյան	«Բանանց»	24
Արամ Հակոբյան	«Բանանց»	9
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	8
Լեւոն Փաչաջյան	«Փյունիկ»	8
Արամ Ոսկանյան	«Միկա»	8
Կարեն Ալեքսանյան	«Շիրակ»	7
Տիգրան Դավթյան	«Շիրակ»	7
Արթուր Քոչարյան	«Կոտայք»	7

Վերջնագծում պայքարը սրվում է

Շախմատի Հայաստանի տղամարդկանց բարձրագույն խմբի առաջնության հերթական 2 տուրերում առաջատարը՝ Գաբրիել Սարգսյանը չորս անընդմեջ հաղթանակներից հետո խաղաղ դաշն կնքեց Արտաշես Մինասյանի եւ Կարեն Մովսիսյանի հետ: 6 տուրից հետո նա 5 միավորով շարունակում է գլխավորել աղյուսակը: Նրանից կես միավորով հետ է մնում Աշոտ Անաստասյանը, որը վերջին երկու տուրերում հաղթեց Մովսիսյանին ու Պետրոսյանին: Վերջին տուրերում վերելքով է հանդես գալիս Փաշիկյանը: Նա եւս հաղթանակով ավարտեց հերթական տուրերի պարտիաները՝ պարտության մատնելով Եղիազարյանին ու Գալստյանին: Փաշիկյանը 4-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց: Նա վաստակել է 4 միավոր: Վերջին 3 տուրերում նրան անհրաժեշտ է եւս կես միավոր վաստակել, որպեսզի լրացնի միջազգային վարպետի նորման:

Արտաշես Մինասյանի հաշվին գրանցված է 3,5 միավոր: Նա 6-րդ տուրում պարտության մատնեց Հարությունյանին: Վերջապես առաջին միավորը շահեց առաջնության միակ կինը՝ Լիլիթ Մկրտչյանը: Մեկնարկում 5 անընդմեջ պարտություններից հետո Լիլիթը հաղթեց Արսեն Եղիազարյանին:

Լույս է տեսել Դեւիդ Բեքհեմի ինքնակենսագրականը

Մեծ Բրիտանիայում 700 հազար տպաքանակով հրատարակվել է մարզական լրագրող Թոմ Ուոտի «Խաղադաշտի իմ հատվածը» գիրքը, որն Անգլիայի հավաքականի եւ Մադրիդի «Ռեալի» կիսապաշտպան Դեւիդ Բեքհեմի յուրօրինակ ինքնակենսագրականն է: Ավելի քան 400 էջանոց գրքում նկարագրված է անվանի ֆուտբոլիստի անցած ֆուտբոլային ողջ ուղին, բավական մեծ տեղ է հատկացված նրա անձնական կյանքին: Գրքում հանգամանորեն պատմվում է Բեքհեմի եւ հայտնի երգչուհի Վիկտորիա Ադամսի ծանոթության, նրանց ամուսնական կյանքի մասին: Մեծ տեղ է հատկացված նաեւ Բեքհեմի եւ Ալեքս Ֆերգյուսոնի փոխհարաբերություններին: Բերված մի շարք լուսանկարներում Բեքհեմի մարզական եւ ընտանեկան կյանքն է արտացոլված:

Գրքի շնորհանդեսը կայացել է «Ռիտց» հյուրանոցում, հանդիսավոր պայմաններում: Գիրքն առայժմ լույս է ընծայվել միայն անգլերեն, սակայն մոտ ժամանակներս նախատեսվում է թարգմանել իսպաներեն, իտալերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն, չիներեն եւ ճապոներեն: Սպասվում է, որ գրքի տպաքանակը կհասնի մեկ միլիոնի:

Լավագույնը Վենգերն է

Լոնդոնի «Արսենալի» գլխավոր մարզիչ Արսեն Վենգերը ճանաչվել է օգոստոսի լավագույն մարզիչ: Նրա գլխավորությամբ «Արսենալն» օգոստոսին պրեմիեր-լիգայի մեկնարկային բոլոր չորս հանդիպումներն էլ շահել էր: Վերջին 56 տարվա ընթացքում դա ակումբի պատմության մեջ ամենահաջող մեկնարկն է: Ռեկորդային ցուցանիշը գրանցվել է 1947 թ., երբ «Արսենալը» մեկնարկում տոնել էր 6 անընդմեջ հաղթանակ: Այդ արդյունքն այս տարի կմնա լավագույնը, քանի որ առաջնության 5-րդ տուրում Վենգերի սաները խաղն ավարտեցին ոչ-ոքի:

Աշխարհի առաջնությունը կանցկացվի Ռուսաստանում

Տափօղակով հոկեյի աշխարհի 2007 թ. առաջնությունը կանցկացվի Ռուսաստանում: Նման որոշում է ընդունվել հոկեյի միջազգային ֆեդերացիայի կոնգրեսում: Ռուսաստանի օգտին տրվել էր 61 ձայն, մինչդեռ մյուս թեկնածուները՝ Գերմանիան ու Շվեդիան ստացել էին համապատասխանաբար 16 եւ 11 ձայն: Առայժմ պարզ չէ, թե որ քաղաքում է անցկացվելու մրցաշարը: Առաջնությունն իրենց մոտ անցկացնելուն հավակնում են Մոսկվան եւ Սանկտ Պետերբուրգը:

Կասպարովը կգլխավորի ռուսական թիմը

Սեպտեմբերի 27-ին Հունաստանի Ռեթիմնո քաղաքում կմեկնարկի շախմատի Եվրոպայի ակումբային առաջնությունը: Ռուսաստանի «Լադյա-Կազան-1000» թիմի կազմում առաջին խաղատախտակի վրա կխաղա աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովը: Սպասվում է, որ բոլոր թիմերի առաջատարների միջին վարկանիշը կգերազանցի 2700-ը: Ճիշտ է, մրցաշարից հրաժարվել է դասական շախմատի վարկածով չեմպիոն Վլադիմիր Կրամնիկը, որին ֆրանսիական NAO Chess Club թիմում կփոխարինի 19-ամյա ռուսաստանցի գրոսմայստեր Ալեքսանդր Գրիշչուկը:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԿԲ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դրամավարկային տեղեկատու

Սեպտեմբերի 12-18-ն ընկած ժամանակահատվածում դրամավարկային ցուցանիշները հետեւյալն էին.

Դրամական բազա, դրամական զանգված

Փողի բազան աճել է 37 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 18-ին կազմել 106 մլրդ 292 մլն դրամ: Զուտ արտաքին ակտիվները (առանց սեփականաշնորհման միջոցների) նվազել են 368 մլն դրամով, իսկ զուտ ներքին ակտիվներն աճել են 405 մլն դրամով:

Սեպտեմբերի 5-12-ն ընկած ժամանակահատվածում փողի զանգվածն աճել է 3 մլրդ 307 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 12-ին կազմել 215 մլրդ 826 մլն դրամ (ընդգրկված են 20 բանկերի ցուցանիշները): Շրջանառության մեջ կանխիկ դրամը նախորդ շաբաթվա համեմատ նվազել է 427 մլն դրամով եւ կազմել 86 մլրդ 734 մլն դրամ: Դրամով ցպահանջ ավանդներն աճել են 84 մլն դրամով եւ կազմել 25 մլրդ 922 մլն դրամ: Ժամկետային, խնայողական եւ արտարժութային ավանդներն աճել են 3 մլրդ 650 մլն դրամով եւ կազմել 103 մլրդ 170 մլն դրամ: Արտարժույթով ավանդներն աճել են 3 մլրդ 475 մլն դրամով եւ կազմել 90 մլրդ 5 մլն դրամին համարժեք արտարժույթ: Ընդ որում, արտարժութային ցպահանջ ավանդները կազմել են 43 մլրդ 407 մլն դրամ (նախորդ շաբաթվա համեմատ աճել են 3 մլրդ 223 մլն դրամով), ժամկետայինները՝ 46 մլրդ 598 մլն դրամ (աճը՝ 252 մլն դրամ):

Ֆինանսական շուկա

Սեպտեմբերի 12-18-ն ընկած ժամանակահատվածում տեղաբաշխվել են 2 մլրդ դրամի 60-ամսյա ՊՊ՝ 16.2878 տոկոս տարեկան եկամտաբերությամբ, - 600 մլն դրամի 47-շաբաթյա ՊՊ՝ 10.5488 տոկոս տարեկան եկամտաբերությամբ: Մարվել է 800 մլն դրամի 52-շաբաթյա ՊՊ՝ 14.9616 տոկոս տարեկան եկամտաբերությամբ:

Մարվել են 1 մլրդ 55 մլն 745 հազ 401 դրամի հակադարձ ռեպո-համաձայնագրեր՝ տարեկան 9 տոկոս տոկոսադրույքով:

Նշված ժամանակահատվածում ԿԲ-ը ներգրավել է 510 մլն դրամի ավանդ՝ տարեկան 5 տոկոս տոկոսադրույքով եւ մարել 1 մլրդ 40 մլն դրամի ավանդ՝ տարեկան 5 տոկոս տոկոսադրույքով:

Արտարժույթի շուկա

Սեպտեմբերի 12-18-ն ընկած ժամանակահատվածում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամն արժեւորվել է 1.06 տոկոսով՝ 573.58 դրամից հասնելով 567.58 դրամի:

Նշված ժամանակահատվածում արժութային շուկայում իրականացվել են շուրջ 53,153 հազ ԱՄՆ դոլարի առք ու վաճառքի գործարքներ, որոնց միջին կշռված փոխարժեքը կազմել է 574.63 դրամ:

Շաբաթվա ընթացքում ԿԲ-ը վաճառել է 2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ 567.13 դրամ փոխարժեքով:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

• ՋՐՄՈՒՂ-ԿՈՅՈՒՂԻ •

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՋՀԿ

Հարգելի բաժանորդներ

- Դուք մինչեւ 2003 թ. ապրիլի 9-ը դիմել եք Երեւանի Ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ,
- Կնքել եք «Ջրամատակարարման ու ջրահեռացման պայմանագիր»,
- Հանձն եք առել 6 ամսյա ժամկետում տեղադրել ջրաչափ եւ մարել ջրամատակարարման նախորդ տարիների պարտքը՝ արտոնյալ պայմաններով,
- Պարտքի դիմաց մուծումներն ու ընթացիկ վճարումները կատարել եք ժամանակին:
- Ձեզ մնացել է կնքել «Փոխադարձ հաշվարկների ակտը», որով նախորդ տարիների պարտքը վերջնականապես դուրս կգրվի:

Հիշեցնում ենք 2003 թ. մարտին պայմանագիր կնքած բաժանորդները պետք է ստանձնած պարտավորությունները կատարեն սեպտեմբեր ամսին:

Պայմանագրային պարտավորությունները ժամկետին չկատարելու դեպքում վճարման արտոնությունները համարվում են՝ չեղյալ եւ պարտքն ամբողջությամբ ենթակա է գանձման՝ օրենքով սահմանված կարգով:

Համագործակցենք, եւ կունենանք շուրջօրյա ջրամատակարարում:

ԵՐԵՎԱՆԻ «ՋՐՄՈՒՂ-ԿՈՅՈՒՂԻ» ՓԲԸ

CMI CAUCASUS MEDIA INSTITUTE
www.caucasusmedia.org

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԶԼՄ-երի փոփոխությունները հետխորհրդային պայմաններում»
Միջազգային գիտաժողով
Երեւան, 26-27 սեպտեմբերի, 2003

Լրատվամիջոցների կովկասյան ինստիտուտի եւ շվեյցարական «CIMERA» կազմակերպության նախաձեռնությամբ 2003 թ. սեպտեմբերի 26-27-ը տեղի կունենա հետխորհրդային պայմաններում մամուլի գործունեությանը նվիրված միջազգային գիտաժողով:

Գիտաժողովի մասնակիցների թվում են լրագրողներ, մամուլի տեսաբաններ, հետազոտողներ եւ փորձագետներ Ռուսաստանից, Մոլդովայից, Ուկրաինայից, Ուզբեկստանից, Վրաստանից, Հյուսիսային Իռլանդիայից, Լեհաստանից, Իրանից եւ Միացյալ Նահանգներից:

Գիտաժողովի աշխատանքային լեզուներն են անգլերենն ու ռուսերենը: Մասնակիցների թիվը սահմանափակ է:

Գրանցվելու համար դիմել Լրատվամիջոցների կովկասյան ինստիտուտ, Երեւան, 375002, Դեմիրճյան փակուղի 23, հեռ. 374 1 5406 31/ 32, ֆաքս 374 1 56 88 60

Auswärtiges Amt

էլփոստ contact@caucasusmedia.org, moritz.cmi@netsys.am
ինտերնետ www.caucasusmedia.org, www.cimera.org

SWISS AGENCY FOR DEVELOPMENT AND COOPERATION SDC

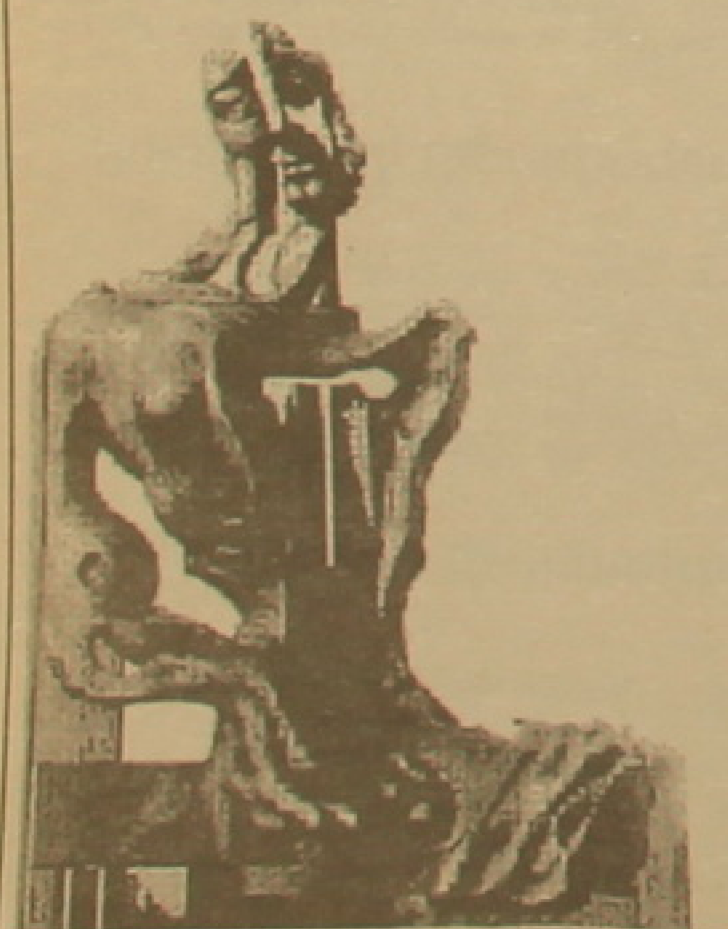

ՆՈՐԱՐԱՐ ՓՈՐՁԱՌՈՒԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԿԵՆՏՐՈՆՆ ՈՒ ԵՐՎԱՆԴ ՔՈՉԱՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

հայտարարում են

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲԱՑ ՀՐԱՎԵՐ

Համայն արվեստագետները, արվեստասերները, բարեկամներն ու հետաքրքրվող հայրենակիցներն ու համաքաղաքացիները սիրով հրավիրվում են մասնակցելու մեծանուն արվեստագետ, հայ ավանգարդ արվեստի նախահայր

ԵՐՎԱՆԴ ՔՈՉԱՐԻ ՄԵԼԱՄԱՂՁՈՒԹՅՈՒՆ

քանդակի քառապատիկ բրոնզե ձուլածոյի քողազերծմանը, որը կկայանա ձեռամբ Երեւանի քաղաքապետ ***պրն. Երվանդ Զախարյանի,*** *2003թ. սեպտեմբերի 23-ին, երեքշաբթի օրը, ժամը 17:00-ին: Փավստոս Բուզանդի 1/3 հասցեում (վերնիսաժի հարավային հատված):*

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 23.09.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	571.05	565.30	576.80
EUR	1	եվրո	654.88	651.00	658.80
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.69	17.60	19.80

AMERICAN FULBRIGHT PROGRAM

The Public Affairs Section of the Embassy of the United States of America is pleased to announce the annual competition for **Fulbright Scholarships** in the United States for the 2004_2005 academic year.

FULBRIGHT

"The Fulbright Program aims to bring a little more knowledge, a little more reason, and a little more compassion into world affairs and thereby to increase the chance that nations will learn at least to live in peace and friendship".

J. William Fulbright

The Fulbright Visiting Scholar Program awards grants to foreign scholars to lecture and/or conduct post-doctoral research at U.S. universities for an academic year or term. The Fulbright Program was named after Senator J. William Fulbright from Arkansas, who proposed the program in 1946 "to increase mutual understanding between the people of the U.S. and the people of other countries". All grants are approved by the Fulbright Foreign Scholarship Board (12 members), which is appointed by the President of the United States.

BASIC REQUIREMENTS FOR THE SCHOLARSHIP

- Armenian citizenship
- Evidence of employment in the Republic of Armenia
- Ph.D.
- Proficiency in English
- Completed application package
- References
- Good health and physical condition

ELIGIBLE FIELDS ARE:

- Political Science, Economics, Social Science
- International Relations, Journalism and Law
- American Studies (History, Literature, Society and Culture of the United States) Chemistry, Public Health and Medicine

APPLICATION PROCEDURE AND COMPETITION SCHEDULE

Applications (hard copy) must be submitted in English. Handwritten, incomplete and late applications will not be considered. Recipients of Fulbright scholarship within the past 5 years will not be considered. All applications, including references, undergo technical and academic reviews. Candidates who satisfy all requirements will be interviewed by the Embassy Fulbright Selection Committee. The Committee will submit the names of the finalists to the Fulbright Board of Foreign Scholarships in the United States by December 15, 2003, for final approval. Selected grantees will be notified of final approval when their affiliations at U.S. universities are confirmed in April 2004.

Applications may be obtained from the Public Affairs Office of the U.S. Embassy in Yerevan or downloaded from the Embassy web site: http://www.usa.am. Completed applications must be submitted to Anahit Khachatryan, Cultural Affairs Assistant, Public Affairs Office, U.S. Embassy, at 52-46-61 or 52-70-01, ext: 4477, who may also be contacted for more information about the scholarship.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

- How strict are the deadlines? Deadlines are firm.
- If I was not successful in previous competitions, can I apply again? Yes.
- What are the selection criteria? The following factors are considered: professional qualifications, project proposal (quality, feasibility), how the acquired knowledge will be used upon return, English language competence, need for the project to be undertaken in the United States, personal qualifications, quality of references. Preference will be given to candidates with little or no previous experience in the United States.
- What are the basic benefits? Round trip airfare, monthly stipend, book allowance, and settling in allowance.
- Can family members accompany? Yes, but you will be financially responsible for them.
- Do I have to arrange university affiliation in the United States? It is recommended that you submit a letter of invitation from a U.S. university in your application package. If you don't know where your project can be accomplished, the affiliation will be arranged by one of the Fulbright administering agencies.
- Should I mail references together with the application package? Referrers should fax directly to the Public Affairs Office of the U.S. Embassy, or enclose the letters in separate sealed envelopes in the application package.

Deadline for submission: October 31, 2003.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Բաց Բժշկական Ակումբ» հասարակական կազմակերպությունը իրականացրել է պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության ու սպասարկման վերաբերյալ ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոշումների նկարագրով բրոշյուրի տպագրությունը՝ ազգաբնակչությանը ծանոթացնելու նպատակով:

Բոլոր շահագրգիռ քաղաքացիները եւ հասարակական կազմակերպությունները կարող են անվճար ձեռք բերել այն հետեւյալ հասցեով՝

Զաքյան 5/1, Բժշկական Գենետիկայի Կենտրոն, 1 հարկ, 10.00-15.00:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 544-367